

Dansk udgave

Retsforskrifter

Indhold

I	<i>Retsakter hvis offentliggørelse er obligatorisk</i>	
	Kommissionens forordning (EF) nr. 1675/2002 af 20. september 2002 om faste importværdier med henblik på fastsættelsen af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager	1
	Kommissionens forordning (EF) nr. 1676/2002 af 20. september 2002 om suspension af opkøb af smør i visse medlemsstater	3
*	Kommissionens forordning (EF) nr. 1677/2002 af 20. september 2002 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1151/2002 for så vidt angår importlicenser for havre og byg med oprindelse i Republikken Estland	4
	Kommissionens forordning (EF) nr. 1678/2002 af 20. september 2002 om fastsættelse af verdensmarkedsprisen for ikke-egreneret bomuld	8
<hr/>		
II	<i>Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk</i>	
	Rådet	
	2002/758/EF, Euratom:	
*	Rådets afgørelse af 17. september 2002 om beskikkelse af medlemmerne af Det Økonomiske og Sociale Udvalg for perioden fra den 21. september 2002 til den 20. september 2006	9
	Kommissionen	
	2002/759/EF:	
*	Kommissionens beslutning af 5. december 2001 om en procedure efter EF-traktatens artikel 81 (Sag COMP/37800/F3 — Luxembourgiske bryggerier) ⁽¹⁾ (meddelt under nummer K(2001) 3914)	21

I

(Retsakter hvis offentliggørelse er obligatorisk)

KOMMISSIONENS FORORDNING (EF) Nr. 1675/2002
af 20. september 2002
om faste importværdier med henblik på fastsættelsen af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —
under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Kommissionens forordning (EF) nr. 3223/94 af 21. december 1994 om gennemførelsesbestemmelser til importordningen for frugt og grøntsager ⁽¹⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1498/98 ⁽²⁾, særlig artikel 4, stk. 1, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I forordning (EF) nr. 3223/94 fastsættes som følge af gennemførelsen af resultaterne af de multilaterale handelsforhandlinger under Uruguay-runden kriterierne for Kommissionens fastsættelse af de faste værdier ved import fra tredjelande for de produkter og perioder, der er anført i nævnte forordnings bilag.

- (2) Ved anvendelse af ovennævnte kriterier skal de faste importværdier fastsættes på de niveauer, der findes i bilaget til nærværende forordning —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

De faste importværdier, der er omhandlet i artikel 4 i forordning (EF) nr. 3223/94, fastsættes som anført i tabellen i bilaget.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft den 21. september 2002.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. september 2002.

På Kommissionens vegne
J. M. SILVA RODRÍGUEZ
Generaldirektør for landbrug

⁽¹⁾ EFT L 337 af 24.12.1994, s. 66.

⁽²⁾ EFT L 198 af 15.7.1998, s. 4.

BILAG

til Kommissionens forordning af 20. september 2002 om faste importværdier med henblik på fastsættelsen af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager

(EUR/100 kg)

KN-kode	Tredjelandskode ⁽¹⁾	Fast importværdi
0702 00 00	052	100,0
	060	26,2
	096	35,0
	999	53,7
0707 00 05	052	101,8
	628	143,3
	999	122,6
0709 90 70	052	80,9
	999	80,9
0805 50 10	388	59,6
	524	67,6
	528	48,4
	999	58,5
0806 10 10	052	67,0
	064	100,6
	400	189,0
	664	99,1
	999	113,9
0808 10 20, 0808 10 50, 0808 10 90	052	50,0
	388	83,1
	400	103,1
	512	106,8
	720	74,3
	800	222,3
	804	83,8
	999	103,3
0808 20 50	052	87,1
	388	69,8
	720	93,5
	999	83,5
0809 30 10, 0809 30 90	052	114,5
	999	114,5
0809 40 05	052	74,5
	060	63,5
	064	60,2
	066	99,4
	094	53,9
	624	145,8
	999	82,9

⁽¹⁾ Den statistiske landefortegnelse, der er fastsat i Kommissionens forordning (EF) nr. 2020/2001 (EFT L 273 af 16.10.2001, s. 6). Koden »999« repræsenterer »anden oprindelse«.

KOMMISSIONENS FORORDNING (EF) Nr. 1676/2002
af 20. september 2002
om suspension af opkøb af smør i visse medlemsstater

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 1255/1999 af 17. maj 1999 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter ⁽¹⁾, senest ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 509/2002 ⁽²⁾,

under henvisning til Kommissionens forordning (EF) nr. 2771/1999 af 16. december 1999 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1255/1999 for så vidt angår interventionsforanstaltninger på markedet for smør og fløde ⁽³⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1614/2001 ⁽⁴⁾, særlig artikel 2, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I artikel 2 i forordning (EF) nr. 2771/1999 fastsættes det, at opkøb ved licitation i en medlemsstat indledes og suspenderes af Kommissionen, når det er konstateret, at markedsprisen i den pågældende medlemsstat i to på hinanden følgende uger enten har været mindre end eller lig med eller over 92 % af interventionsprisen.

- (2) Den seneste liste over medlemsstater, hvor interventionen er suspenderet, er fastsat i Kommissionens forordning (EF) nr. 1639/2002 ⁽⁵⁾. Denne liste bør tilpasses efter de nye markedspriser, som Sverige har indberettet i medfør af artikel 8 i forordning (EF) nr. 2771/1999. Af klarhedshensyn bør denne liste erstattes af en ny, og forordning (EF) nr. 1639/2002 bør ophæves —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

De opkøb af smør ved licitation, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1255/1999, suspenderes i Belgien, Danmark, Tyskland, Grækenland, Nederlandene, Østrig og Luxembourg.

Artikel 2

Forordning (EF) nr. 1639/2002 ophæves.

Artikel 3

Denne forordning træder i kraft den 21. september 2002.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. september 2002.

På Kommissionens vegne

Franz FISCHLER

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EFT L 160 af 26.6.1999, s. 48.

⁽²⁾ EFT L 79 af 22.3.2002, s. 15.

⁽³⁾ EFT L 333 af 24.12.1999, s. 11.

⁽⁴⁾ EFT L 214 af 8.8.2001, s. 20.

⁽⁵⁾ EFT L 247 af 14.9.2002, s. 15.

KOMMISSIONENS FORORDNING (EF) Nr. 1677/2002**af 20. september 2002****om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1151/2002 for så vidt angår importlicenser for havre og byg med oprindelse i Republikken Estland**

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 1151/2002 af 27. juni 2002 om visse indrømmelser i form af EF-toldkontingenter for visse landbrugsprodukter og om tilpasning, som en selvstændig overgangsforanstaltning, af visse indrømmelser på landbrugsområdet, der er fastsat i Europaaftalen med Estland ⁽¹⁾, særlig artikel 1, stk. 3, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Rådets forordning (EF) nr. 1151/2002 ophævede Rådets forordning (EF) nr. 1349/2000 af 19. juni 2000 om visse indrømmelser i form af EF-toldkontingenter for visse landbrugsprodukter og om tilpasning, som en selvstændig overgangsforanstaltning, af visse indrømmelser på landbrugsområdet, der er fastsat i Europaaftalen med Estland ⁽²⁾. Derved blev Kommissionens forordning (EF) nr. 1729/2000, der indeholdt gennemførelsesbestemmelser til forordning (EF) nr. 1349/2000, ugyldig. Der bør derfor fastsættes nye gennemførelsesbestemmelser og også indføres bestemmelser om import af maltbyg.
- (2) EF har forpligtet sig til for hvert produktionsår fra den 1. juli 2002 at åbne et importtoldkontingent med en toldsats på 0 % pr. t for 4 800 t havre henhørende under KN-kode 1004 00 00 med oprindelse i Estland og fra den 1. juli 2003 årligt at forhøje dette kontingent med 900 t pr. produktionsår.
- (3) Importen er betinget af, at der fremlægges importlicens. Der bør derfor fastsættes nærmere bestemmelser for udstedelsen af disse licenser.
- (4) Det bør fastsættes, at licenserne for import af havre inden for de fastsatte mængder udstedes efter en betænkningstid og eventuelt med anvendelse af en enhedsats for reduktion af de mængder, der er ansøgt om.
- (5) Det bør fastsættes, hvilke oplysninger der skal anføres i ansøgningerne og licenserne uanset Kommissionens artikel 8 og 21 i forordning (EF) nr. 1291/2000 om fælles gennemførelsesbestemmelser for ordningen med

import- og eksportlicenser og forudfastsættelsesattester for landbrugsprodukter ⁽³⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 2299/2001 ⁽⁴⁾.

- (6) For at tage hensyn til leveringsbetingelserne bør importlicenserne gælde fra dagen for deres udstedelse indtil udgangen af den måned, der følger efter måneden for deres udstedelse.
- (7) For at sikre en effektiv forvaltning af kontingentet er det nødvendigt, at importlicenserne ikke kan overdrages, og at sikkerhedsstillelsen for importlicenserne uanset artikel 10 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1162/95 ⁽⁵⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1322/2002 ⁽⁶⁾, fastsættes til 89 EUR pr. t havre.
- (8) Ifølge forordning (EF) nr. 1151/2002 er der også mulighed for toldfrit at importere en ubegrænset mængde byg til maltfremstilling henhørende under KN-kode ex 1003 00 90 til EF.
- (9) Det er nødvendigt at fastsætte særlige bestemmelser for at sikre, at maltbyggen anvendes som fastsat. Med henblik herpå bør fritagelsen være betinget af, at importøren afgiver en forpligtelseserklæring om den påtænkte anvendelse af det pågældende produkt og stiller en sikkerhed af samme størrelse som importafgiften. Af hensyn til forvaltningen af ordningen bør der fastsættes en rimelig forarbejdningsfrist. Forsendes det produkt, der er overgået til fri omsætning, til en anden medlemsstat med henblik på forarbejdning, er det T5-kontrolseksemplar, som er udstedt af den medlemsstat, hvor produktet overgår til fri omsætning, jf. bestemmelserne i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 ⁽⁷⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 444/2002 ⁽⁸⁾, det dokument, der skal anvendes til at bevise, at produktet er blevet forarbejdet.
- (10) Der bør indføres en vis proportionalitet, for så vidt angår frigivelsen af sikkerhedsstillelsen, navnlig i tilfælde, hvor reglerne om de mængder, der skal forarbejdes, og/eller de ved ordningen fastsatte frister ikke er blevet overholdt. Der bør også fastsættes en tolerancegrænse for den forarbejdede mængde for at tage hensyn til forskellige former for svind.

⁽³⁾ EFT L 152 af 24.6.2000, s. 1.

⁽⁴⁾ EFT L 308 af 27.11.2001, s. 19.

⁽⁵⁾ EFT L 117 af 24.5.1995, s. 2.

⁽⁶⁾ EFT L 194 af 23.7.2002, s. 22.

⁽⁷⁾ EFT L 253 af 11.10.1993, s. 1.

⁽⁸⁾ EFT L 68 af 12.3.2002, s. 11.

⁽¹⁾ EFT L 170 af 29.6.2002, s. 15.

⁽²⁾ EFT L 155 af 28.6.2000, s. 1.

- (11) De i denne forordning fastsatte foranstaltninger er i overensstemmelse med udtalelse fra Forvaltningskomitéen for Korn —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

Ved denne forordning fastsættes der gennemførelsesbestemmelser til importordningen for havre og maltbryg med oprindelse i Estland, der omhandles i Europaaftalen med Estland.

KAPITEL I

HAVRE

Artikel 2

1. For at der kan importeres havre henhørende under KN-kode 1004 00 00 med oprindelse i Estland til en importtold på 0 % i henhold til forordning (EF) nr. 1151/2002, der indfører et toldkontingent for dette produkt, skal der udstedes en importlicens i henhold til dette kapitel.

Der kan importeres 4 800 t for produktionsåret 2002/03. Denne mængde forhøjes med 900 t pr. produktionsår fra den 1. juli 2003.

Kontingentets løbenummer er 09.4588.

2. Ved overgangen til fri omsætning i EF skal havren ledsages af originalen af varecertifikat EUR.1, der udstedes af de estiske myndigheder.

Artikel 3

1. Ansøgningerne om importlicens indgives til medlemsstaternes myndigheder den anden mandag i hver måned inden kl. 13.00 belgisk tid.

Hver licensansøgning skal vedrøre en mængde, der ikke må overstige den, der er til rådighed til import af havre i det pågældende produktionsår.

2. Samme dag senest kl. 18.00 belgisk tid giver myndighederne Kommissionen meddelelse om de samlede mængder, der er anført i importlicensansøgningerne, pr. telefax på nr. (32-2) 295 25 15.

Disse oplysninger skal meddeles særskilt fra oplysningerne om de øvrige importlicensansøgninger for korn med angivelse af denne forordnings nummer og titel.

3. Hvis de mængder, der ansøges om den pågældende dag, sammenlagt med de mængder, der er tildelt siden produktionsårets begyndelse, overstiger kontingentmængden for produktionsåret, fastsætter Kommissionen senest den tredje arbejdsdag efter indgivelsen af ansøgningerne en enhedsreduktionskoeffi-

cient, der anvendes på de mængder, der ansøges om den pågældende dag.

4. Licenserne udstedes den femte arbejdsdag efter dagen for indgivelsen af ansøgningen, jf. dog stk. 3.

5. I overensstemmelse med artikel 23, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1291/2000 beregnes licensens gyldighedsperiode fra dagen for dens faktiske udstedelse. Uanset artikel 6, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1162/95 gælder importlicenserne indtil udgangen af den måned, der følger efter måneden for deres udstedelse.

Artikel 4

Uanset artikel 9 i forordning (EF) nr. 1291/2000 kan rettighederne i forbindelse med importlicensen ikke overdrages.

Artikel 5

Uanset artikel 8, stk. 4, i forordning (EF) nr. 1291/2000 må den mængde, der overgår til fri omsætning, ikke være større end den, der er angivet i importlicensens rubrik 17 og 18. Tallet »0« anføres i denne forbindelse i licensens rubrik 19.

Artikel 6

Ansøgningen om importlicens og importlicensen skal omfatte følgende:

- a) i rubrik 8 oprindelseslandets navn. Licensen forpligter til import fra Estland.
- b) i rubrik 20 en af følgende angivelser:
  - Reglamento (CE) n° 1677/2002
  - Forordning (EF) nr. 1677/2002
  - Verordning (EG) Nr. 1677/2002
  - Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1677/2002
  - Regulation (EC) No 1677/2002
  - Règlement (CE) n° 1677/2002
  - Regolamento (CE) n. 1677/2002
  - Verordening (EG) nr. 1677/2002
  - Regulamento (CE) n.º 1677/2002
  - Asetus (EY) N:o 1677/2002
  - Förordning (EG) nr 1677/2002;
- c) i rubrik 24 »toldfri«.

Artikel 7

Uanset artikel 10, litra a) og b), i forordning (EF) nr. 1162/95 er sikkerhedsstillelsen for importlicenserne i nærværende forordning 89 EUR pr. t havre.

KAPITEL II

MALTBYG

Artikel 8

Al import i henhold til den importordning for maltbyg henhørende under KN-kode ex 1003 00 90 med oprindelse i Estland, der er fastsat ved forordning (EF) nr. 1151/2002, skal foregå i henhold til dette kapitel.

Artikel 9

I licensansøgningen og licensen anføres i rubrik 20 følgende bemærkning:

- Cebada destinada a la fabricación de malta; Reglamento (CE) n° 1677/2002
- Byg til fremstilling af malt; forordning (EF) nr. 1677/2002
- Gerste zur Herstellung von Malz; Verordnung (EG) Nr. 1677/2002
- Κριθή προοριζόμενη για την παρασκευή βύνης; κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1677/2002
- Barley for malting; Regulation (EC) No 1677/2002
- Orge destinée à la fabrication de malt; règlement (CE) n° 1677/2002
- Orzo per la produzione di malto; regolamento (CE) n. 1677/2002
- Gerst voor verwerking tot mout; Verordening (EG) nr. 1677/2002
- Cevada para o fabrico de malte; Regulamento (CE) n.º 1677/2002
- Maltaan tuotantoon tarkoitettu ohra; asetus (EY) N:o 1677/2002
- Korn avsett för produktion av malt; förordning (EG) nr 1677/2002.

Artikel 10

1. Toldfrigagelsen, der omhandles i bilag C til forordning (EF) nr. 1151/2002, er betinget af:

- a) at importøren ved produkternes overgang til fri omsætning afgiver en skriftlig erklæring om, at hele den angivne mængde produkter vil blive forarbejdet i henhold til stk. 3, andet afsnit, senest seks måneder efter datoen for godkendelsen af angivelsen om overgang til fri omsætning
- b) at importøren ved overgangen til fri omsætning stiller en sikkerhed af samme størrelse som den fulde importafgift.

2. Importøren skal angive, hvor forarbejdningen vil finde sted. Finder forarbejdningen sted i en anden medlemsstat, skal afgangsmembrsstaten ved produkternes forsendelse udstede et T5-kontrolseksemplar i henhold til forordning (EØF) nr. 2454/93.

T5-kontrolseksemplaret skal i rubrik 104 indeholde følgende angivelse:

- Reglamento (CE) n° 1151/2002
- Forordning (EF) nr. 1151/2002
- Verordnung (EG) Nr. 1151/2002
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1151/2002
- Regulation (EC) No 1151/2002
- Règlement (CE) n° 1151/2002
- Regolamento (CE) n. 1151/2002
- Verordening (EG) nr. 1151/2002
- Regulamento (CE) n.º 1151/2002
- Asetus (EY) N:o 1151/2002
- Förordning (EG) nr 1151/2002.

3. Bortset fra tilfælde af force majeure frigives den i stk. 1, litra b), omhandlede sikkerhedsstillelse, når der over for myndighederne i den medlemsstat, hvor produkterne er overgået til fri omsætning, føres bevis for, at mindst 95 % af den mængde, der er overgået til fri omsætning, er blevet forarbejdet til malt inden udløbet af den i stk. 1, litra a), nævnte frist.

Forarbejdningen anses for at have fundet sted, når den pågældende byg har undergået støbning.

Forarbejdes produkterne i en anden medlemsstat end den, hvor de overgår til fri omsætning, føres beviset for forarbejdning ved hjælp af originalen af T5-kontrolseksemplaret.

Hvis de mængder, der reelt er anvendt til fremstilling af malt, udgør under 95 % af den samlede mængde, der er overgået til fri omsætning, fortabes sikkerhedsstillelsen for forskellen mellem

95 % af den samlede mængde, der er overgået til fri omsætning og

den mængde, der reelt er forarbejdet.

4. Beviset for forarbejdning føres over for myndighederne senest seks måneder efter forarbejdningsfristens udløb. Føres beviset mellem seks og 18 måneder efter forarbejdningsfristens udløb, frigives dog 85 % af sikkerhedsstillelsen.

KAPITEL III

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 11

Forordning (EF) nr. 1729/2000 ophæves.

Artikel 12

Denne forordning træder i kraft på tredjedagen efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. september 2002.

På Kommissionens vegne

Franz FISCHLER

Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS FORORDNING (EF) Nr. 1678/2002
af 20. september 2002
om fastsættelse af verdensmarkedsprisen for ikke-egreneret bomuld

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til protokol 4 om bomuld knyttet til akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse, senest ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1050/2001⁽¹⁾,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 1051/2001 af 22. maj 2001 om støtte til bomuldsproduktioner⁽²⁾, særlig artikel 4, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Ifølge artikel 4 i forordning (EF) nr. 1051/2001 fastsættes der regelmæssigt en verdensmarkedspris for ikke-egreneret bomuld på grundlag af den konstaterede verdensmarkedspris for egreneret bomuld under hensyntagen til det historiske forhold mellem den fastlagte verdensmarkedspris for egreneret bomuld og den beregnede pris for ikke-egreneret bomuld. Dette historiske forhold er fastlagt i artikel 2, stk. 2, i Kommissionens forordning (EF) nr. 1591/2001 af 2. august 2001⁽³⁾, ændret ved forordning (EF) nr. 1486/2002⁽⁴⁾ om gennemførelsesbestemmelser for støtteordningen for bomuld. Hvis verdensmarkedsprisen ikke kan fastsættes således, beregnes den på grundlag af den seneste fastsatte pris.
- (2) I henhold til artikel 5 i forordning (EF) nr. 1051/2001 fastsættes verdensmarkedsprisen for ikke-egreneret bomuld for et produkt med visse egenskaber under

hensyntagen til de højeste af de udbud og noteringer på verdensmarkedet, der anses for at være repræsentative for markedets faktiske tendens. Ved denne fastsættelse tages der hensyn til et gennemsnit af udbuddene og noteringerne konstateret på en eller flere repræsentative europæiske børser for et produkt leveret cif en havn i Fællesskabet fra de forskellige leverandørlande, der anses for at være mest repræsentative for den internationale handel. Der er dog fastsat justeringer af disse kriterier ved fastsættelsen af verdensmarkedsprisen for egreneret bomuld af hensyn til forskelle, der er begrundet i det leverede produkts kvalitet eller udbuddenes og noteringernes art. Disse justeringer er fastsat i artikel 3, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1591/2001.

- (3) Anvendelsen af ovennævnte kriterier fører til fastsættelsen af verdensmarkedsprisen for ikke-egreneret bomuld på nedennævnte niveau —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

Verdensmarkedsprisen for ikke-egreneret bomuld som omhandlet i artikel 4 i forordning (EF) nr. 1051/2001 fastsættes til 22,559 EUR/100 kg.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft den 21. september 2002.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. september 2002.

På Kommissionens vegne
J. M. SILVA RODRÍGUEZ
Generaldirektør for landbrug

⁽¹⁾ EFT L 148 af 1.6.2001, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 148 af 1.6.2001, s. 3.

⁽³⁾ EFT L 210 af 3.8.2001, s. 10.

⁽⁴⁾ EFT L 223 af 20.8.2002, s. 3.

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS AFGØRELSE

af 17. september 2002

om beskikkelse af medlemmerne af Det Økonomiske og Sociale Udvalg for perioden fra den 21. september 2002 til den 20. september 2006

(2002/758/EF, Euratom)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 259,

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab, særlig artikel 166,

efter høring af Kommissionen, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Mandatet for de nuværende medlemmer af Det Økonomiske og Sociale Udvalg udløber den 20. september 2002 ⁽¹⁾. Medlemmerne af udvalget skal derfor beskikkes for en ny periode på fire år fra den 21. september 2002.
- (2) Hver medlemsstat har forelagt en liste, der indeholder et antal kandidater, som er dobbelt så stort som det antal pladser, der er tildelt dens statsborgere.
- (3) Ved udvalgets sammensætning tages der hensyn til, at de forskellige grupper inden for det økonomiske og sociale liv skal sikres en passende repræsentation —

TRUFFET FØLGENDE AFGØRELSE:

Artikel 1

Som medlemmer af Det Økonomiske og Sociale Udvalg beskikkes for perioden fra den 21. september 2002 til den 20. september 2006 de personer, hvis navn er opført på den liste, der er indeholdt i bilaget til denne afgørelse.

Artikel 2

Denne afgørelse offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Den får virkning på dagen for vedtagelsen.

Udfærdiget i Bruxelles, den 17. september 2002.

På Rådets vegne

P. S. MØLLER

Formand

⁽¹⁾ EFT L 257 af 19.9.1998, s. 37.

ANEXO — BILAG — ANHANG — ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ — ANNEX — ANNEXE — ALLEGATO — BIJLAGE — ANEXO —
LIITE — BILAGA

LISTA DE LOS MIEMBROS DEL COMITÉ ECONÓMICO Y SOCIAL
LISTE OVER MEDLEMMERNE AF DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG
LISTE DER MITGLIEDER DES WIRTSCHAFTS- UND SOZIALAUSSCHUSSES
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
LIST OF THE MEMBERS OF THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE
LISTE DES MEMBRES DU COMITÉ ÉCONOMIQUE ET SOCIAL
ELENCO DEI MEMBRI DEL COMITATO ECONOMICO E SOCIALE
LIJST VAN LEDEN VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ
LISTA DOS MEMBROS DO COMITÉ ECONÓMICO E SOCIAL
TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEAN JÄSENTEN LUETTELO
FÖRTECKNING ÖVER LEDAMÖTER I EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

BELGIË/BELGIQUE/BELGIEN

BEIRNAERT Wilfried
Ere-bestuurder-directeur-generaal van het VBO

DESTIN Raymond
Directeur général de la Confédération des industries agroalimentaires de l'UE (CIAA)

DE VADDER Alfons
Directeur-generaal van de Federatie van Belgische Distributieondernemingen

RAVOET Guido
Directeur-generaal van de Belgische Vereniging van Banken

SOMVILLE Yves
Directeur du service d'études de la Fédération wallonne de l'agriculture

FAES Christine
Directeur UNIZO Internationaal

HAAZE Guy
Nationaal voorzitter van de Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België

PIETTE Josly
Secrétaire général de la Confédération des syndicats chrétiens de Belgique

DERRUINE Olivier
Collaborateur au service d'études CSC de Belgique

NOLLET Michel
FGTB

LADRILLE Arthur
FGTB

HOFFELT Jean-François
Secrétaire général de la Fédération belge des coopératives «Febecoop»

DANMARK

Cand. oecon Anita VIUM
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Afdelingschef Elly Kjems HOVE, PD
Dansk Industri

Konsulent Dorthe ANDERSEN
Dansk Arbejdsgiverforening

International sekretær Søren KARGAARD
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF)

Rådsmedlem i Forbrugerrådet, økonom Lisbeth BAASTRUP
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF)

Afdelingschef Bo GREEN
Handelskammeret

Sekretariatschef Leif Erland NIELSEN
Danske Andelsselskaber

Sekretær Ib WISTISEN
LO

Konsulent Preben KARLSEN
LO-Denmark, Bruxelles Office

DEUTSCHLAND

Daubertshäuser, Klaus
Vorstandsmitglied der Deutschen Bahn AG

Dr. Frerichs, Göke
Präsidiumsmitglied des Bundesverbandes des Deutschen Groß- und Außenhandels

Dr. Boving, Dagmar
Referatsleiterin für Europa/Europapolitik beim Deutschen Industrie- und Handelskammertag

Dr. Kienle, Adalbert
Stellvertretender Generalsekretär des Deutschen Bauernverbandes

Voß, Bernd
Stellvertretender Bundesvorsitzender der Arbeitsgemeinschaft bäuerliche Landwirtschaft

Dr. Freih. Frank von Fürstenwerth, Jörg
Hauptgeschäftsführer und geschäftsführendes Präsidiumsmitglied des Gesamtverbandes der Deutschen Versicherungswirtschaft

Dipl.-Vw. Hornung-Draus, Renate
Geschäftsführerin und Abteilungsleiterin bei der Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände

Dipl.-Vw. Welschke, Bernhard
Abteilungsleiter für Europapolitik im Bundesverband der Deutschen Industrie

Dr. Engelen-Kefer, Ursula
Stellvertretende Vorsitzende des Deutschen Gewerkschaftsbundes

Putzhammer, Heinz
Mitglied des Geschäftsführenden Bundesvorstandes des Deutschen Gewerkschaftsbundes

Dr. Benz-Overhage, Karin
Geschäftsführendes Vorstandsmitglied der IG Metall

Freese, Ulrich
Mitglied des Geschäftsführenden Bundesvorstandes der IG BCE

Ott, Erhard
Mitglied des Bundesvorstandes von ver.di

Wilms, Hans-Joachim
Stellvertretender Bundesvorsitzender der IG BAU

Alleweldt, Karin
Referatsleiterin in der Abteilung für internationale und europäische Gewerkschaftspolitik beim Bundesvorstand des Deutschen Gewerkschaftsbundes

Graf von Schwerin, Alexander
Vertreter der Christlich-Demokratischen Arbeitnehmerschaft Deutschlands (CDA)

Ribbe, Lutz
Direktor bei EURONATUR und Mitglied des Bundesvorstandes des BUND

Prof. Dr. Wolf, Gerd
Direktor a. D. am Institut für Plasmaphysik des Forschungszentrums Jülich und Prof. an der Universität Düsseldorf

RA Metzler, Arno
Hauptgeschäftsführer im Bundesverband der Freien Berufe und Leiter des Brüsseler Büros

Prof. Dr. Steffens, Heiko
Stellvertretender Vorsitzender der Verbraucherzentrale Berlin und Professor an der TU Berlin

Stöhr, Frank
Mitglied der Bundesleitung im Deutschen Beamtenbund

Schleyer, Hanns-Eberhard
Generalsekretär des Zentralverbandes des Deutschen Handwerks

Gräfin zu Eulenburg, Soscha
Vizepräsidentin der Bundesarbeitsgemeinschaft der Freien Wohlfahrtspflege und Vizepräsidentin des Deutschen Roten Kreuzes

Dr. Heinisch, Renate
Repräsentantin der Bundesarbeitsgemeinschaft der Senioren-Organisationen/Kontaktstelle Brüssel

ΕΛΛΑΔΑ

Ειρ. ΠΑΡΗ
Μόνιμος Εκπρόσωπος του Γραφείου του ΣΕΒ στις Βρυξέλλες
Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών

Α. ΜΠΡΕΔΗΜΑ-ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ
Διευθύντρια Τμήματος Διεθνών/Ευρωπαϊκών Θεμάτων της ΕΕΕ
Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών

Γ. ΜΟΤΣΟΣ
Πρόεδρος ΓΣΕΒΕΕ
Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας

Γ. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΣ
Γενικός Γραμματέας ΠΟΞ
ΠΟΞ

Ι. ΜΑΝΩΛΗΣ
Γενικός Γραμματέας ΓΣΕΕ
Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας

Ι. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ
Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας

Γ. ΝΤΑΣΗΣ
Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας

Χ. ΚΟΡΥΦΙΔΗΣ
Πρόεδρος Γενικού Συμβουλίου ΑΔΕΔΥ
Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων

Χ. ΦΑΚΑΣ
Μέλος Δ.Σ. ΓΕΣΑΣΕ
Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδας

Ν. ΛΙΟΛΙΟΣ
Μέλος Δ.Σ. ΠΑΣΕΓΕΣ
Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών

Γ. ΤΖΑΝΑΚΑΚΗΣ
Α Αντιπρόεδρος ΚΕΔΚΕ
ΚΕΔΚΕ

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
Πρόεδρος Ε.Σ. Θεσσαλονίκης
ΔΣΑ

ESPAÑA

Sr. José María ESPUNY MOYANO
Presidente de la Federación de Industrias Oleícolas de España (FIODE)

Sr. Jorge HAY GUAJARDO-FAJARDO
Consultor, Batt & Partners

Sr. Ángel PANERO LÓPEZ
Vocal de la Junta Directiva de CEOE y CEPYME

Sr. José SARTORIUS ÁLVAREZ DE BOHORQUES
Director General Adjunto y Director General del Área Internacional del Banco Popular Español

Sr. José Isaías RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO
Delegado de la CEOE ante la Unión Europea

Sra. Margarita LÓPEZ ALMENDÁRIZ
Vocal de la Junta Directiva de la CEOE y Presidenta de la Confederación de Empresarios de Melilla

Sr. Rafael BARBADILLO LÓPEZ
Subdirector General de la Federación Española Empresarial de Transportes de Viajeros (Asintra)

Sr. José María ZUFIAUR NARVAIZA
Director Técnico del Departamento de Relaciones Laborales Internacionales del OCEI de la Universidad Complutense

Sr. Sergio SANTILLÁN CABEZA
Abogado
Unión General de Trabajadores (UGT)

Sr. Juan MENDOZA CASTRO
Colaborador de UGT para asuntos internacionales

Sra. María Candelas SÁNCHEZ MIGUEL
Secretaria Confederal de Política Internacional

Sr. Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS

Sr. Juan MORENO PRECIADOS
Responsable de la Oficina de CC.OO. en Bruselas

Sra. Laura GONZÁLEZ DE TXABARRI ETXANIZ
Responsable del Departamento Internacional

Sr. Miguel Ángel CABRA DE LUNA
Vocal de Relaciones Internacionales de la Junta Directiva de la Confederación Empresarial Española de la Economía Social (CEPES)

Sr. Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER
Asociación de Usuarios de la Comunicación (AUC)

Sr. Francisco CEBALLO HERRERO
Asociación General de Consumidores (Asgeco)

Sr. Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE
Vicepresidente de la Federación Española de Organizaciones Pesqueras (FEOPE)

Sr. Fernando MORALEDA QUÍLEZ
Secretario General de la Unión de Pequeños Agricultores y Ganaderos

Sr. Pedro BARATO TRIGUERO
Presidente Nacional de ASAJA

Sr. Joan CABALL i SUBIRANA
Miembro de la Comisión Ejecutiva de COAG, Responsable de Relaciones Internacionales, Estructuras Agrarias y Desarrollo Rural

FRANCE

Groupe I — Employeurs

Monsieur Bruno VEVER
MEDEF (Mouvement des entreprises de France)
Directeur chargé de la coordination des affaires européennes

Monsieur Philippe LEVAUX
MEDEF (Mouvement des entreprises de France)
Vice-président de la Fédération de l'industrie européenne de la construction (FIEC)
Président de la commission économique de la FIEC

Monsieur Stéphane BUFFETAUT
UTP (Union des transports publics)
Chargé de mission Europe auprès du président de Vivendi environnement

Monsieur Henri MALOSSE
ACFCI (Assemblée des chambres françaises de commerce et de l'industrie)
Directeur à l'ACFCI

Monsieur Hubert GHIGONIS
CGPME (Confédération générale des petites et moyennes entreprises)
Vice-président de la CGPME

Monsieur Pierre SIMON
AFCEI (Association française des établissements de crédit et des entreprises d'investissement)
Directeur général de l'Association française des établissements de crédit et des entreprises d'investissement

Groupe II — Travailleurs

Monsieur Claude CAMBUS
CGC (Confédération française de l'encadrement)
Vice-président de la CGC

Monsieur Jean-Jacques CARMENTRAN
FO (Force ouvrière)
Membre de la commission exécutive confédérale

Monsieur Jean-Marc BILQUEZ
FO (Force ouvrière)
Secrétaire confédéral

Monsieur Jacques VOISIN
CFTC (Confédération française des travailleurs chrétiens)
Vice-président confédéral

Monsieur Roger BRIESCH
CFDT (Confédération française démocratique du travail)
Chargé de mission

Monsieur Gérard DANTIN
CFDT (Confédération française démocratique du travail)
Chargé de mission

Madame An LE NOUAIL-MARLIÈRE
CGT (Confédération générale du travail)
Membre de la Confédération exécutive confédérale, conseiller à l'espace confédéral Europe-International

Monsieur Daniel RETUREAU
CGT (Confédération générale du travail)
Conseiller à l'espace confédéral Europe-International

Groupe III — Activités diverses

Monsieur Jean LARDIN
APCM (Assemblée permanente des chambres de métiers)
Président de la CAPEB (Confédération de l'artisanat et des petites entreprises du bâtiment)

Monsieur Jean-Paul BASTIAN
FNSEA (Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles)
Vice-président de la FNSEA

Monsieur Thierry UHLMANN
CNJA (Centre des jeunes agriculteurs)
Trésorier adjoint du CNJA

Monsieur Gilbert BROS
APCA (Assemblée permanente des chambres d'agriculture)
Vice-président de l'APCA et président de la chambre d'agriculture de Haute-Loire

Monsieur Noël DUPUY
CNMCCA
(Confédération nationale de la mutualité, de la coopération et du crédit agricoles)
Vice-président de la fédération nationale du crédit agricole et président de la caisse régionale du crédit agricole de Touraine-Poitou

Madame Évelyne PICHENOT
CES (Conseil économique et social)
Présidente de la délégation pour l'Union européenne du Conseil économique et social
Membre du groupe de la CFDT au Conseil économique et social

Monsieur Lucien BOUIS
UNAF (Union nationale des associations familiales)
Directeur du Bureau de vérification de la publicité

Monsieur Daniel LE SCORNET
FNMF (Fédération nationale de la mutualité française)
Administrateur de la Fédération des mutuelles de France

Monsieur Adrien BEDOSSA
UNAPL (Union nationale des professions libérales)
Vice président de l'UNAPL

Monsieur Jean-Michel BLOCH-LAINE
UNIOPSS
(Union nationale interfédérale des œuvres et organismes privés sanitaires et sociaux)
Président de l'UNIOPSS

IRELAND**Employer Pillar**

Ms Claire Carroll
IBEC
Holly Cottage
Templeusk
Avoca
County Wicklow

Mr Harry Byrne
IBEC
17 Park Drive
Ranelagh
Dublin 6

Mr Thomas McDonagh
Chambers of Commerce
McDonagh House
Galway Technology Park
Parkmore
Galway

Trade Union Pillar

Mr Jim McCusker
General Secretary
NIPSA
Harkin House
54 Wellington Park
Belfast BT9 6DP

Mr William A Attley
SIPTU
41 Beachwood Lawns
Rathcoole
County Dublin

Ms Joan Carmichael
ICTU
Assistant General Secretary
ICTU
31-32 Parnell Square
Dublin 2

Farming Pillar

Mr John Donnelly
IFA
Conicare
Abbey
Loughrea
County Galway

Mr Frank Allen
ICMSA
ICMSA
John Feely House
Dublin Road
Limerick

Community and Voluntary Pillar

Ms Jillian van Turnhout
NYCI
O & E Group
Sandyford Industrial Estate
Dublin 18

ITALIA

PESCI Patrizio
Confindustria

Ranocchiaro Virgilio
Confindustria

BRAGHIN Paolo
Confindustria

BURANI Umberto
ABI

PETRINGA Francesco
CONFAPI

REGALDO Giacomo
Confcommercio

PEZZINI Antonello
Confartigianato

MASCIA Sandro
Confagricoltura

CHIRIACO Franco
CGIL

FLORIO Susanna
CGIL

CASSINA Giacomina Enrica Maria
CISL

SEPI Mario
CISL

DI ODOARDO Bruno
UIL

KIRSCHEN Enrico
UIL

POLVERINI Renata
UGL

MAURO Rosa Angela detta Rosi
SINPA

BEDONI Paolo
Coldiretti

SCALVINI Felice
Confcooperative

FUSCO Lucia
Lega Nazionale Cooperative e Mutue

ANGELO Maurizio
CIDA

CONFALONIERI Roberto
Confedir

ROSSITTO Corrado
Unionquadri

CARBONI Giuseppe
CISAL

JAHIER Luca
ACLI

LUXEMBOURG

M. Ted Mathgen
Directeur adjoint de la Chambre des métiers

M. Jos Ewert
Directeur général du groupe de la Centrale paysanne

M. Paul Junck
Secrétaire général Arcelor

M. Robert Schadeck
Coordinateur des mesures sociales de réinsertion (LCGB)

M. Jean-Claude Reding
Secrétaire général (CGT)

M. Raymond Hencks
Membre du comité exécutif de la Confédération générale de la fonction publique (CGFP)

NEDERLAND

De heer J.P. van IERSEL
Oud-voorzitter Kamer van Koophandel VNO-NCW

De heer A.M. HUNTJENS
Secretaris Internationale Zaken VNO-NCW

De heer K.B. van POPTA
Directeur Internationale Zaken MKB-Nederland

De heer P.L.H. GERAADS
Beleidsmedewerker Internationale tuinbouw LTO-Nederland

De heer J.G.W. SIMONS
Voorzitter NVO

Mevrouw M. BULK
Beleidsmedewerker Europese Zaken FNV

De heer T. ETTY
Beleidsmedewerker Internationale Zaken FNV

De heer W.W. MULLER
Vice-voorzitter Unie MHP

De heer M. SIECKER
Bestuurder FNV Bondgenoten

De heer E. van VELSEN
Beleidsadviseur Christelijke Nationaal Vakverbond

De heer D.M. WESTENDORP
Voormalig algemeen directeur Consumentenbond

De heer L.F. van MUISWINKEL
Hoogleraar Algemene en Ontwikkelingseconomie

ÖSTERREICH

Herr Mag. Dipl.-Ing. Johann KÖLTRINGER
Hauptabteilungsleiter des Österreichischen Raiffeisenverbandes

Herr Dr. Johannes KLEEMANN
Mitglied des Vorstandes der Industriellenvereinigung

Herr Dr. Klaus STÖLLNBERGER
Vorstand der Firma »Gallia Mineralölprodukte-Vertriebsgesellschaft AG«

Frau Mag. Christa SCHWENG
Wirtschaftskammer Österreich, Abteilung für Sozialpolitik und Gesundheit

Herr Mag. Wolfgang GREIF
Internationaler Sekretär der Gewerkschaft der Privatangestellten

Frau Mag. Angela ORSOLITS
Mitarbeiterin des Volkswirtschaftlichen Referates des ÖGB-Schwerpunkt EU

Herr Gustav ZÖHRER
Internationaler Sekretär der Gewerkschaft Metall-Textil

Herr Thomas DELAPINA
Arbeiterkammer Wien

Frau Mag. Eva BELABED
Arbeiterkammer Oberösterreich

Herr Dipl.-Ing. Rudolf STRASSER
Generalsekretär-Stellvertreter der Präsidentenkonferenz der Landwirtschaftskammern Österreichs

Frau Dr. Anne-Marie SIGMUND
Europabeauftragte des Bundeskomitees der freien Berufe Österreichs

Herr Friedrich DINKHAUSER
Präsident der Arbeiterkammer Tirol

PORTUGAL

Grupo I

CIP — CONFEDERAÇÃO DA INDÚSTRIA PORTUGUESA
Dr. Manuel Eugénio Pimentel Cavaleiro Brandão

CAP — CONFEDERAÇÃO DOS AGRICULTORES DE PORTUGAL
Eng.^a Maria Luísa Freire de Andrade Santiago

CCP — CONFEDERAÇÃO DO COMÉRCIO E SERVIÇOS DE PORTUGAL
Dr. Paulo Jorge Baptista de Andrade

AIP — ASSOCIAÇÃO INDUSTRIAL PORTUENSE
Dr. Paulo Manuel Gonçalves Pinto de Barros Vale

Grupo II

CGTP — CONFEDERAÇÃO GERAL DOS TRABALHADORES PORTUGUESES
Sr. Mário David Ferreirinha Soares
Sr. Eduardo Manuel Nogueira Chagas

UGT — UNIÃO GERAL DOS TRABALHADORES
Sr. Alfredo Manuel Vieira Correia
Sr. Vítor Hugo de Jesus Sequeira

Grupo III

DECO — ASSOCIAÇÃO PORTUGUESA PARA A DEFESA DO CONSUMIDOR
Dr. Jorge Pegado Liz

CONSELHO NACIONAL DAS PROFISSÕES LIBERAIS
Prof. Dr. Carlos Soares Ribeiro

CONFAGRI — CONFEDERAÇÃO NACIONAL DAS COOPERATIVAS AGRÍCOLAS E DO CRÉDITO AGRÍCOLA DE PORTUGAL, CCRL
Eng.^o Francisco João Bernardino da Silva

UIPSS — UNIÃO DAS INSTITUIÇÕES PRIVADAS DE SOLIDARIEDADE SOCIAL
Dr. José Custódio Leirião

SUOMI/FINLAND

Ulla Sirkeinen
Director
Confederation of Finnish Industry and Employers

Filip Hamro-Drotz
Secretary of Trade Policy
Confederation of Finnish Industry and Employers

Harri Koulumies
Director
Employers' Confederation of Service Industries

Markus Penttinen
Head of Unit for International Affairs
The Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland

Martti Reuna
Head of Unit for International Affairs
Finnish Confederation of Salaried Employees

Peter J. Boldt
Economist
Central Organisation of Finnish Trade Unions

Pertti Rauhio
Planning Chief
The Finnish Entrepreneurs

Seppo Kallio
Director
Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners

Marja-Liisa Peltola
Head of Department
The Central Chamber of Commerce of Finland

SVERIGE

Göran Valentin LAGERHOLM
Director/Ansvarsområde: European Affairs
Representerar: Svenskt Näringsliv

Ingrid Margareta JERNECK
Deputy Director/Ansvarsområde: Brussels Office
Representerar: Svenskt Näringsliv

Britt Inger Margareta SOLDÉUS
Director of Environmental Issues/Ansvarsområde: Commercial Affairs
Representerar: Svensk Handel

Erik August Christopher HAHR
Avdelningschef/Ansvarsområde: EU-frågor
Representerar: TransportGruppen

Lars Allan NYBERG
Utredare/Ansvarsområde: Samordnar och utreder EU-frågor gentemot förbunden ESK och EU

Maud Barbro JANSSON
Ombudsman/Ansvarsområde: Jämställdhets-, diskriminerings- och arbetsrättsfrågor

Ernst-Erik J EHNMARK
Representerar: SACO

Uno WESTERLUND
Ph.D./Ansvarsområde: Internationell sekreterare TCO
Representerar: TCO

Christina Britta WAHROLIN
Representerar: Handikappförbundens samarbetsorgan

Inger PERSSON
Ordförande/Ansvarsområde: Ordförande i Sveriges konsumentråd
Representerar: Sveriges konsumentråd

Staffan Mats Wilhelm NILSSON
Representerar: Lantbrukarnas Riksförbund, 105 33 Stockholm

Jan Erik Anders OLSSON
Senior rådgivare/Ansvarsområde: Utveckling av kooperativt företagande och social ekonomi
Representerar: Kooperativa Institutet

UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

Group 1

Bryan Cassidy
Cassidy and Associates International,
Consultant, ex-MEP

David Sears
Deputy Director General, British Chamber of Commerce

Ben Butters
Director Smallbusiness/Europe

Donna St Hill
International Consultant on Equality and Macro Economic Policy Reform
Federation of Black Women Business Owners

Sheila Ritchie
Solicitor, the Grant Smith Law Practice

Brenda King
Consultant/Consignia

Professor Robert Baird
Economist, adviser to Career Associates Ltd

Clive Wilkinson
Consultant, Gin and Vodka Association,
President d'honneur to Confederation of European Spirit Producers

Group II

David Feickart
European Office, TUC

Sir Ken Jackson
Amicus Trade Union

Alison Shepherd
Vice-President Unison

Monica Taylor
TGWU Executive Council Member

Judy McKnight
General Secretary, National Association of Probation Officers

Derek Hunter
Regional Secretary GMB Southern Region

Sandy Boyle
Deputy General Secretary, UNIFI

Brian Curtis
RMT Regional Organiser, Wales and the West of England

Group III

Ann Davison
Executive Director, European Research into Consumer Affairs

Rose D'Sa
Law professor, University of Glamorgan

Sukhdev Sharma
Commission for Racial Equality

Richard Adams
Director of Contraflow — Executive Director of Warm Zones Ltd

John Simpson
Consultant economist

Madi Sharma
Managing Director, Original Eastern Foods Ltd

Maureen O'Neil
Director, Age Concern, Scotland

Claire Whitten
Executive Director, Northern Ireland Centre in Europe

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 5. december 2001

om en procedure efter EF-traktatens artikel 81

(Sag COMP/37800/F3 — Luxembourgiske bryggerier)

(meddelt under nummer K(2001) 3914)

(Kun den franske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2002/759/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 ⁽¹⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1216/1999 ⁽²⁾, navnlig artikel 15, stk. 2,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 29. september 2000 om at indlede proceduren i denne sag,

efter at have givet de deltagende virksomheder lejlighed til at udtale sig om Kommissionens klagepunkter efter artikel 19, stk. 1, i Rådets forordning nr. 17, og artikel 2 i Kommissionens forordning (EF) nr. 2842/98 om høring af parter i visse procedurer efter EF-traktatens artikel 85 og 86 ⁽³⁾,

efter at have hørt Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål,

under henvisning til høringskonsulentens endelige rapport i den foreliggende sag, og

ud fra følgende betragtninger:

⁽¹⁾ EFT L 13 af 21.2.1962, s. 204/62.

⁽²⁾ EFT L 148 af 15.6.1999, s. 5.

⁽³⁾ EFT L 354 af 30.12.1998, s. 18.

1. SAGSFREMSTILLING

1.1. SAGENS BAGGRUND

- (1) Denne sag vedrører en aftale (herefter kaldet »aftalen«), der blev indgået den 8. oktober 1985 mellem fem bryggerier i Luxembourg med henblik på at sikre overholdelse og gensidig beskyttelse af de »ølklausuler«, som disse bryggerier drager fordel af på de luxembourgske udskækningssteder. Ved »ølklausul« eller »bryggeriklausul« forstås en eksklusiv købsklausul vedrørende visse ølsorter, som et udskækningssted har aftalt med et bryggeri, mod at bryggeriet til gengæld giver udskækningsstedet visse finansielle fordele.
- (2) Interbrew SA (»Interbrew«) fremsendte aftalen (*) til Kommissionen den 16. februar 2000. Da Kommissionen blev underrettet om aftalen, bekræftede Interbrew, at man havde givet datterselskaberne Brasserie de Diekirch og Brasseries Réunies Mousel et Clausen instruktion om at bringe aftalen til ophør. Interbrew nævnte ligeledes Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (?).

1.2. DE DELTAGENDE VIRKSOMHEDER

- (3) Alle de store bryggerier i Luxembourg var omfattet af aftalen. Der var tale om følgende virksomheder:
  - a) Brasserie Nationale-Bofferding SA (»Bofferding«). I 1999 havde bryggeriet en omsætning på [30-50] mio. EUR, og ølproduktionen var på [120 000-180 000] hektoliter, hvoraf [50 000-70 000] (6) hektoliter blev solgt til Horeca (7)-sektoren (udskækningsmarkedet) i Luxembourg (8).
  - b) Brasserie de Diekirch SA (»Diekirch«). Dette bryggeri havde i 1999 en omsætning på 12,8 mio. EUR, og det producerede 141 600 hektoliter øl, hvoraf [40 000-50 000] hektoliter blev solgt på udskækningsmarkedet i Luxembourg (9).
  - c) Brasseries Réunies de Luxembourg Mousel et Clausen SA (»Mousel«), der havde en omsætning på 11,4 mio. EUR i 1999 og producerer 108 000 hektoliter øl, hvoraf [40 000-50 000] hektoliter blev solgt på udskækningsmarkedet i Luxembourg (10).
  - d) Brasserie De Wiltz (»Wiltz«), der havde en omsætning på 2,3 mio. EUR i 1999 og en produktion på [20 000-30 000] hektoliter øl, hvoraf [0-10 000] hektoliter blev solgt på udskækningsmarkedet i Luxembourg (11).
  - e) Brasserie Battin (»Battin«), der producerede [10 000-20 000] hektoliter øl i 1999 og havde en omsætning på 1,8 mio. EUR med et salg samme år på udskækningsmarkedet i Luxembourg på [0-10 000] hektoliter (12).
- (4) Den 27. september 1999 overtog Interbrew Mousel via holdingselskabet BM Investments. Ved denne transaktion overtog Interbrew ligeledes enekontrol med Diekirch. Siden januar 1986 ejede Interbrew og Mousel faktisk hver henholdsvis [...] % og [...] % af kapitalen i Diekirch. Den 28. juli 2000 blev Diekirch et [...] % ejet datterselskab af Mousel, idet sidstnævnte købte Interbrews aktieposter i Diekirch. Ved den lejlighed ændrede Mousel ligeledes sit navn til Brasserie de Luxembourg Mousel-Diekirch SA (»Brasserie de Luxembourg«).

(4) Dokument nr. 37800, s. 15-23.

(5) EFT C 207 af 18.7.1996, s. 4.

(6) De oplysninger, der anføres på denne måde, betragtes af parterne som forretningshemmeligheder.

(7) Hoteller, restauranter, caféer.

(8) Kilde: Svar fra Bofferding af 13.3.2000 og af 10.5.2000.

(9) Kilde: Svar fra Diekirch af 8.3.2000 og af 3.5.2000.

(10) Kilde: Svar fra Mousel af 8.3.2000 og af 3.5.2000.

(11) Kilde: Svar fra Wiltz af 8.3.2000 og af 2.5.2000.

(12) Kilde: Svar fra Battin af 10.3.2000 og af 9.5.2000.

1.3. UDSKÆNKNINGSMARKEDET I LUXEMBOURG

- (5) Ifølge parternes skøn var det samlede ølsalg i Luxembourg i 1999 på ca. 490 000 hektoliter (320 000 hektoliter produceret af parterne⁽¹³⁾ og ca. 168 000 hektoliter importeret⁽¹⁴⁾). Ifølge parterne aftog udskænkningmarkedet alene ca. 207 000 hektoliter, dvs. over 40 % af det samlede ølsalg. I denne sektor afsatte parterne ca. 162 000 hektoliter af deres egen produktion i 1999⁽¹⁵⁾, og sektoren aftog ca. 45 000 hektoliter importeret øl⁽¹⁶⁾, heraf ca. 18 000 hektoliter importeret af parterne eller deres distributionselskaber⁽¹⁷⁾. Det vil sige, at ca. 75 % af den mængde øl, der blev afsat på det luxembourgske udskænkningmarked i 1999, blev produceret af parterne, og hvis man inddrager deres distribution af importeret øl, var over 85 % af det samlede ølsalg på det luxembourgske udskænkningmarked under deres kontrol.
- (6) De fleste af parterne mener, at der er mellem 3 500 og 3 800 udskænkningsteder i Luxembourg⁽¹⁸⁾. Heraf er over 2 100 forbundet med de fem kontraherende bryggerier gennem en eksklusiv købsklausul («ølklauseul»). Antallet af udskænkningsteder forbundet med hvert enkelt bryggeri har udviklet sig som følger fra 1990 til 1999:

	1990	1995	1999
Bofferding:	[600-800]	[800-900]	[900-1 000]
Diekirch:	[500-600]	[500-600]	[500-600]
Mousel:	[500-600]	[500-600]	[500-600]
Wiltz:	[0-100]	[0-100]	[0-100]
Battin:	[0-100]	[0-100]	[0-100]
Samlet antal udskænkningsteder forbundet med parterne ⁽¹⁾ :	1 945	2 103	2 121

(¹) Kilde: Svar fra parterne citeret i fodnote 7-12.

1.4. AFTALENS BESTEMMELSER

- (7) Formålet med den aftale, der blev indgået den 8. oktober 1985 med de fem deltagende bryggerier er at »forebygge og løse de konflikter, der kan opstå i Storhertugdømmet Luxembourg hvad angår overholdelse og gensidig beskyttelse af bryggeriklausulerne, de såkaldte ølklauseuler« (artikel 1).
- (8) Det præciseres i aftalens artikel 2, at man ved udtrykket ølklauseul skal forstå »enhver skriftlig aftale uanset dennes retlige gyldighed og/eller varighed og/eller retsvirkning over for tredjemand, ved hvilken et af de kontraherende bryggerier har aftalt med et udskænkningsted, at dette udelukkende køber luxembourgske øl af bryggeriets egen produktion eller øl produceret på licens af et luxembourgske bryggeri og/eller øl, der sælges af et luxembourgske bryggeri for en bestemt periode og/eller for en bestemt mængde øl«.

⁽¹³⁾ Kilde: Svar fra parterne citeret i fodnote 7-12 ovenfor.

⁽¹⁴⁾ Kilde: Svar fra Bofferding af 10.5.2000 (dokument nr. 37800 s. 680-681).

⁽¹⁵⁾ Se tal i betragtning 3.

⁽¹⁶⁾ Kilde: Svar fra Bofferding af 10.5.2000 (dokument nr. 37800 s. 680-681), bekræftet af svar fra Diekirch af 2.8.2000 (dokument nr. 37800 s. 1109) og fra Wiltz af 2.5.2000 (dokument nr. 37800, s. 693).

⁽¹⁷⁾ Kilde: Skøn fra Bofferding i svar af 3.4.2001 på Kommissionens spørgsmål efter høringen den 13.3.2001.

⁽¹⁸⁾ Kilde: Svar fra parterne citeret i fodnote 7-12 og svar fra Fédération des Brasseurs Luxembourgeois af 22.5.2000 (dokument nr. 37800, s. 699). Kun Battin anslog antallet af udskænkningsteder i Luxembourg til at være ca. 2 200.

- (9) Ifølge referat af mødet i Fédération des Brasseurs Luxembourgeois af 7. oktober 1986 ⁽¹⁹⁾ (således som ændret ved referat af mødet den 2. december 1986 ⁽²⁰⁾) var parterne blevet enige om en bredere fortolkning af »ølklausul«, således som den er formuleret i aftalens artikel 2. Ifølge disse referater, som Fédération des Brasseurs Luxembourgeois har offentliggjort, »var der enighed om at sidestille »ølklausul« med:

- en transaktion, der går ud på at indgå et lejemål og yde økonomisk bidrag til at udstyre et udskænkingssted, uden at der udtrykkelig nævnes en »ølklausul«, f.eks. når bryggeri X lejer en bygning og bidrager økonomisk til at udstyre bygningen ifølge dennes formål, men ikke indgår eller ikke opnår at indgå en aftale, der forpligter ejeren
- et bryggeris overtagelse af en bevilling ⁽²¹⁾ uden at der udtrykkeligt nævnes en »ølklausul«.

Disse to fortolkninger følger af de gældende bestemmelser på dette område«.

Denne fortolkning bekræftes af et brev af 23. oktober 1991 fra Wiltz til Fédération des Brasseurs Luxembourgeois ⁽²²⁾, hvori det hedder, »at bryggerierne er enige om at sidestille »ølklausul« med:

- en transaktion, der består i indgåelse af et lejemål
- et bryggeris tilrådighedsstillelse af en udskækningsbevilling uanset fremgangsmåde«.

Det skal ligeledes bemærkes, at disse mødereferater understreger, at der var tale om hemmelige fortolkninger af aftalen. Endvidere fastslås det i referat af mødet den 7. oktober 1986, at bryggerierne er blevet enige om ikke at nævne disse dokumenter om fortolkning af aftalen og »gennemføre transaktionerne i relation til ølklausulen uden at henvise til disse dokumenter«.

- (10) Aftalens artikel 3 nævner de forskellige kategorier af udskækningssteder, der kan omfattes af en ølklausul. Der er tale om ejere/forpagtere af udskækningssteder, familiepensioner, campingpladser og ethvert andet ølsalgssted samt øldepoter.
- (11) I aftalens artikel 4 stipuleres det, at »bryggerierne forbydes og forpligter sig til at forbyde deres øldepoter at sælge øl til et udskækningssted, der er forbundet med en af aftaleparterne«.
- (12) Endvidere præciseres det i artikel 4, at hvis øldepotet misligholder sin forpligtelse flere gange, vil »det kontraherende bryggeri forelægge konkrete beviser for kundens salg af øl fra et konkurrerende bryggeri, og for en sikkerheds skyld minde vedkommende om købsaftalen. Det kontraherende bryggeri vil ligeledes minde øldepotet om aftalen og kræve, at det afholder sig fra enhver forsyning af øl. Samtidig vil det kontraherende bryggeri bede det konkurrerende bryggeri om at kontakte øldepotet og på behørig vis anmode det om at stoppe enhver forsyning til den kunde, der ved aftale er forbundet med dets kollega for at undgå enhver indforståethed mellem det konkurrerende bryggeri og øldepotet«.
- (13) Ifølge aftalens artikel 5 »forpligter ethvert kontraherende bryggeri sig til, før det indgår en aftale og/eller leverer øl til et udskækningssted, der hidtil er blevet leveret af et andet bryggeri, at forhøre sig hos dette bryggeri for at sikre sig, at der ikke findes en »ølklausul« til fordel for dette bryggeri«. Det bryggeri, der har undladt at forhøre sig på forhånd, vil skulle betale det bryggeri, der har leverancen til udskækningsstedet, en bøde på et beløb svarende til værdien af 100 hektoliter »Pils« øl (artikel 6).

⁽¹⁹⁾ Dokument nr. 37800, s. 616-618.

⁽²⁰⁾ Dokument nr. 37800, s. 620-624.

⁽²¹⁾ En ret til at drive et udskækningssted.

⁽²²⁾ Dokument nr. 37800, s. 628.

- (14) Hvis et kontraherende bryggeri på trods af at være blevet mindet om sine forpligtelser indgår aftale med et udskænkingssted, der allerede har en leveringsaftale med et andet kontraherende bryggeri, eller leverer øl til dette udskænkingssted, foreskrives det i artikel 7 i aftalen, at det nye kontraherende bryggeri skal betale den hidtidige leverandør en erstatning svarende til 750 hektoliter »Pils« øl og eventuelt en yderligere erstatning, der fastsættes ved voldgift.
- (15) I tilfælde af indsigelser eller tvister foreskrives det, at direktøren for Fédération des Brasseurs Luxembourgeois efter anmodning fra et af bryggerierne indkalder parterne med henblik på mægling, og tvisten vil, hvis der ikke findes en løsning, blive genstand for en voldgiftsprocedure (artikel 8 og 9).
- (16) Det foreskrives i aftalens artikel 11, at hvis et af de kontraherende bryggerier fusionerer med et udenlandsk bryggeri, eller hvis et udenlandsk bryggeri overtager aktiemajoriteten, således at det får kontrol med et kontraherende bryggeri, vil aftalen kunne opsiges når som helst overfor det udenlandske bryggeri. Det samme gælder, hvis et af de kontraherende bryggerier indleder et samarbejde med et udenlandsk bryggeri, der giver mulighed for at sælge udenlandsk øl til luxembourgske udskænkingssteder.
- (17) Aftalen er ifølge artikel 12 indgået for et ubestemt tidsrum. Ud over de tilfælde, der er nævnt i artikel 11, kan aftalen kun opsiges af de kontraherende bryggerier ved anbefalet brev og med et varsel på tolv måneder. Det skal ligeledes nævnes, at der siden 1938 har været indgået flere andre på hinanden følgende aftaler. Disse aftaler havde samme formål og omfattede stort set de samme bryggerier ⁽²³⁾.
- (18) Aftalen er suppleret med en hensigtserklæring, der ligeledes blev undertegnet den 8. oktober 1985 af de fem kontraherende bryggerier ⁽²⁴⁾. I denne erklæring fastslås det, at Battin »ikke overtræder artikel 2 ved at sælge øl produceret af koncessionsgiveren »Bitburger Brauerei Th. Simon«, Forbundsrepublikken Tyskland, ifølge de distributionsmåder, der anvendes i øjeblikket«. Det understreges i erklæringen, »at hvis der i fremtiden skulle ske en ændring af enten distributionsmåderne eller en mærkbar stigning i den afsatte mængde, der er forstyrrende for den nuværende distributionsituation, vil aftalen kunne opsiges når som helst overfor Brasserie Battin«.
- (19) Endelig blev aftalen den 2. december 1986 igen suppleret af en anden hensigtserklæring ⁽²⁵⁾, der stipulerer, at de kontraherende bryggerier »erklærer at ville give prioritet til opsøgende salgsarbejde og indgåelse af leveringsklausuler til en af deres luxembourgske kolleger, hvis det bryggeri, der har aftalen, skriftligt oplyser, at en af dens kunder er blevet opsøgt og er indstillet på at indgå en leveringsaftale med et udenlandsk bryggeri«. Der indføres ligeledes med erklæringen en kompensationsmekanisme, når det takket være dette prioriteringssystem lykkes for et kontraherende bryggeri at indgå en leveringsaftale med en tidligere kunde hos et andet kontraherende bryggeri. I det tilfælde vil det bryggeri, der indgår leveringsaftalen, til gengæld herfor tilbyde det bryggeri, der hidtil havde aftalen, en af sine kunder, der befinder sig i en lignende situation.

1.5. GENNEMFØRELSE AF AFTALEN

- (20) De dokumenter, som Kommissionen har rådighed over, viser, at alle parterne, med undtagelse af Wiltz, har anvendt aftalens artikel 5 (forpligtelse til at forhøre sig om eksistensen af en ølklausul, før man leverer til et udskænkingssted) ⁽²⁶⁾. Der kan eksempelvis nævnes:
- a) korrespondance mellem Bofferding og Diekirch i april 1989 ⁽²⁷⁾ om eksistensen af en bryggeriklausul for et udskænkingssted i Differdange
- b) brev af 20. maj 1996 ⁽²⁸⁾ fra Bofferding til Diekirch for at forhøre sig om en eventuel ølklausul for et udskænkingssted i Rosport
- c) brev af 7. februar 1997 ⁽²⁹⁾ fra Bofferding til Mousel for at få bekræftet, at et udskænkingssted [udskænkingsstedets navn] ikke længere var omfattet af en ølklausul samt det positive svar af 21. februar 1997 ⁽³⁰⁾

⁽²³⁾ Kilde: Brev fra Interbrews advokater af 23.3.2000 (dokument nr. 37800, s. 476).

⁽²⁴⁾ Dokument nr. 37800, s. 20.

⁽²⁵⁾ Dokument nr. 37800, s. 21.

⁽²⁶⁾ Se betragtning 13.

⁽²⁷⁾ Dokument nr. 37800, s. 249-250.

⁽²⁸⁾ Dokument nr. 37800, s. 449.

⁽²⁹⁾ Dokument nr. 37800, s. 131.

⁽³⁰⁾ Dokument nr. 37800, s. 132.

- d) svar fra Battin på Kommissionens anmodning om oplysninger ⁽³¹⁾, i hvilket bryggeriet erkender at have forhørt sig to eller tre gange hos et andet bryggeri for at finde ud af, om en kunde var bundet af en aftale, og »et svar via fax fra det omhandlede bryggeri, der gav de ønskede oplysninger og afstak retningslinjerne«
- e) svar fra Bofferding på Kommissionens anmodning om oplysninger ⁽³²⁾, i hvilket bryggeriet præciserer, at »reglen om forudgående høring i de fleste tilfælde er blevet anvendt«.
- (21) Hvad angår gennemførelsen af aftalens artikel 8 og 9 om mæglingsprocedure og voldgift nævner Diekirch fire tvister ⁽³³⁾ med Bofferding vedrørende eksistensen og anvendelsen af en ølklausul til fordel for et af de to bryggerier. Disse tvister fandt sted i følgende perioder:
- a) fra december 1992 til august 1996 (sag [udskækningsstedets navn] i Kayl)
- b) fra januar 1996 til august 1996 (sag [udskækningsstedets navn])
- c) fra juni 1996 til august 1996 (sag [udskækningsstedets navn] i Differdange)
- d) fra november 1993 til april 1998 (sag [udskækningsstedets navn] i Diekirch).
- (22) Bofferding bekræfter anvendelsen af aftalens artikel 8 i forbindelse med [udskækningsstedets navn]-tvisten ⁽³⁴⁾ og præciserer, at tvisten blev løst i oktober 1996 med en aftale om bytte af udskækningssteder de to bryggerier imellem.
- (23) Mousel har ligeledes fremsendt referat af et møde i Fédération des Brasseurs Luxembourgeois den 29. marts 1988 ⁽³⁵⁾, der henviser til aftalens artikel 5 og i forbindelse med en tvist mellem de to bryggerier nævner, at direktøren for sammenslutningen greb ind for at finde et kompromis.
- (24) Korrespondancen mellem parterne i forbindelse med disse tvister indeholder en række påmindelser om de forpligtelser, der følger af aftalen, herunder navnlig den sanktion, der foreskrives i artikel 7 i tilfælde af misligholdelse af artikel 4 (ølklausulernes garanti). I brev af 30. juli 1996 ⁽³⁶⁾ bebrejder Diekirch Bofferding, at det har reklameret uden for [udskækningsstedets navn] i Diekirch, som er et udskækningssted, der er forbundet med bryggeriet Diekirch. I brevet hedder det endvidere, at »Deres handlemåde er i klar modstrid med aftalen bryggerierne imellem. I medfør af artikel 7 i aftalen bedes De straks efter modtagelsen af dette brev betale den foreskrevne erstatning på 750 hektoliter × 4 590 = 3 442 500 francs«. Den 5. juni 1996 ⁽³⁷⁾ anklagede Diekirch Bofferding for en »åbenlys misligholdelse af bryggeriernes aftale« med hensyn til en café i Differdange og krævede betaling af »den erstatning, der er foreskrevet i aftalens artikel 7«. Endelig insisterer Bofferding i et brev til direktøren for Fédération des Brasseurs Luxembourgeois af 16. april 1996 ⁽³⁸⁾ vedrørende caféen »Am Chalet« i Wahausen på, at »de sanktioner, der er foreskrevet i bryggeriernes aftale, anvendes« over for Diekirch.
- (25) Det er ligeledes vigtigt at minde om, at direktøren for Fédération des Brasseurs Luxembourgeois på et mæglingsmøde den 19. marts 1996 ifølge referatet fra dette møde skulle have erklæret ⁽³⁹⁾, at »selv om bryggeriernes indbyrdes aftaler ikke har retskraft, så hersker der en fælles ånd. Det gælder om at undgå en splid mellem bryggerier og især en eventuel efterfølgende domfældelse og en massiv udbredelse af udenlandsk øl på vores marked«.

⁽³¹⁾ Svar fra Battin af 10.3.2000.

⁽³²⁾ Svar fra Bofferding af 13.3.2000.

⁽³³⁾ Svar fra Diekirch af 13.3.2000.

⁽³⁴⁾ Svar fra Bofferding af 13.3.2000.

⁽³⁵⁾ Dokument nr. 37800, s. 70-71.

⁽³⁶⁾ Dokument nr. 37800, s. 216.

⁽³⁷⁾ Dokument nr. 37800, s. 252.

⁽³⁸⁾ Dokument nr. 37800, s. 337-338.

⁽³⁹⁾ Dokument nr. 37800, s. 339.

- (26) Endelig må det konstateres, at ingen af de kontraherende bryggerier formelt har opsagt aftalen ⁽⁴⁰⁾ før fremsendelsen af Kommissionens klagepunktsmeddelelse den 2. oktober 2000.

2. PARTERNES BEMÆRKNINGER

- (27) Efter at Interbrew havde fremsendt aftaleteksten ⁽⁴¹⁾, anmodede Kommissionen parterne og »Fédération des Brasseurs Luxembourgeois« om oplysninger. Den 29. september 2000 vedtog Kommissionen en klagepunktsmeddelelse vedrørende de fire virksomheder, som denne beslutning er rettet til. Alle parterne med undtagelse af Battin har reageret skriftligt på Kommissionens klagepunktsmeddelelse. Der blev afholdt en høring den 13. marts 2001, hvor Bofferding og Wiltz fremkom med deres bemærkninger. Parternes væsentligste bemærkninger kan resumeres som følger.

2.1. INTET KONKURRENCEBEGRÆNSENDE FORMÅL

2.1.1. BESTEMMELSERNE OM DE KONTRAHERENDE BRYGGERIERS GENSIDIGE OVERHOLDELSE AF ØLKLAUSULERNE

- (28) Bofferding og Wiltz understreger, at formålet med aftalen var at »forebygge og løse konflikter« vedrørende overholdelse og gensidig beskyttelse af ølklausulerne (aftalens artikel 1). De understreger navnlig, at formålet med aftalen var at løse visse problemer, som fulgte af luxembourgske retspraksis vedrørende anvendelsen af disse klausuler (se betragtning 30-33).
- (29) Bofferding og Wiltz erkender ikke desto mindre, at aftalen ligeledes finder anvendelse på visse forhold mellem bryggeri og udskænkingssted, når der ikke findes en leveringsaftale eller en ølklausul, og bryggeriet kun finansierer udstyret i et udskænkingssted eller opkræver en udskænkingsafgift uden at indgå en aftale med udskænkingsstedet eller uden at pålægge udskænkingsstedet en eksklusiv købsklausul ⁽⁴²⁾. Bofferding anfører, at aftalen er blevet ændret i den henseende efter anmodning fra Diekirchs juridiske direktør. Denne frygtede, at Bofferding skulle investere i en café med lejemål og lade caféen indgå en eksklusiv købsaftale med det tyske bryggeri Binding (som det havde et godt forhold til). Bofferding tilføjer, at man ikke havde nogen intentioner om at handle på denne måde, og at denne bestemmelse aldrig er blevet anvendt.
- (30) Hvad angår anvendelsen af aftalen på leveringsaftaler, der omfatter en ølklausul efter artikel 2, skal der skelnes mellem to situationer. Den første vedrører de aftaler, der var ugyldige i medfør af gældende luxembourgske retspraksis, der er inspireret af fransk retspraksis. På det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået, annullerede de luxembourgske domstole ølklausulerne, da de ikke indeholdt hverken en mængde- eller en prisfastsættelse, dvs. når de mængder, bryggeriet skulle levere, og de priser, som udskænkingsstedet skulle betale, hverken var fastsat eller kunne fastsættes. Bofferding anfører, at efter en ændring i fransk retspraksis den 1. december 1995 ⁽⁴³⁾ blev argumentet om manglende fastsættelse af mængder eller priser ikke længere anvendt i Luxembourg, og en afgørelse fra Førsteinstansretten i marts 1996 ⁽⁴⁴⁾ fastslog den franske ændring. På grund af denne tidligere retspraksis kunne et skrupelløst udskænkingssted, der havde opnået finansielle fordele hos et bryggeri, som det var knyttet til via en ølklausul, holde en sådan klausul skjult og med mindre omkostninger indgå en anden aftale med et andet bryggeri. Udskænkingsstedet vidste, at det første bryggeri ikke kunne opnå godtgørelse, da aftalen var ugyldig. Ifølge parterne var det udelukkende for at undgå tvister som følge af denne retspraksis, at aftalen fandt anvendelse på enhver ølklausul »uanset dennes retslige status, og/eller varighed og/eller retsvirkning over for tredjemand« (artikel 2 i aftalen). De mener derfor ikke, at denne formulering har betydning for parternes forpligtelser.

⁽⁴⁰⁾ Se betragtning 17 om proceduren for opsigelse af aftalen.

⁽⁴¹⁾ Se betragtning 2.

⁽⁴²⁾ Se betragtning 9.

⁽⁴³⁾ Afgørelser afsagt af Cour de Cassation den 1.12.1995 i sagerne Compagnie Atlantique de Téléphone mod Sunaco; Cofratel mod Bechtel France; Vassali mod Gagnaire og Société Le Montparnasse mod GST Alcatel Bretagne, Gazette du Palais af 8.12.1995.

⁽⁴⁴⁾ Handelsretlig dom II nr. 180/96 afsagt af Tribunal d'arrondissement de Luxembourg den 6.3.1996 i sagen Brasserie Nationale mod Jacoby.

- (31) Bofferding tilføjer, at aftalens artikel 8 og 9 om mægling og voldgift under alle omstændigheder havde forrang for artikel 2 i den første situation. I tilfælde af en tvist ville disse artikler have sikret anvendelse af retsreglerne, herunder reglerne om lovligheden af ølklausulerne. Endelig nævner Bofferding, at når bryggeriet anvendte systemet med forudgående høring efter artikel 5, bad det om at få en kopi af alle de ølklausuler, som et andet bryggeri påberåbte sig, og man overholdt kun de gældende og lovlige eksklusive købsaftaler (med forbehold af spørgsmålet om manglende fastsættelse af mængder og priser).
- (32) Den anden situation vedrører de leveringsaftaler, der i henhold til luxembourgsk civilret var lovlige. Bofferding forklarer med hensyn til disse aftaler, at den luxembourgiske retspraksis rejste — og rejser — andre problemer. For det første vil et bryggeri, der aftaler en ølklausul med et udskænkingssted, der allerede er forbundet med et andet bryggeri gennem en lovlig ølklausul — udskænkingsstedet kan f.eks. skjule denne klausul — udsætte sig for et søgsmål vedrørende tredjemands medvirken. Det forholder sig nemlig sådan, at bryggeriet gør sig skyldigt i et brud på udskænkingsstedets først indgåede aftale og er ansvarlig in solidum med dette. Endvidere har de luxembourgiske bryggerier ingen effektive retsmidler til at sikre overholdelse af deres ølklausuler. Den luxembourgiske retsplejelov foreskriver bl.a. udelukkende betaling af erstatning for brud på disse aftaler og giver generelt ikke bryggeriet mulighed for at få aftalen fuldbyrdet. En hasteprocedure er heller ikke et effektivt instrument, og et søgsmål om realiteten vil vare mindst tre år.
- (33) For disse lovlige leveringsaftalers vedkommende mener Bofferding, at hvis der er tale om konkurrencebegrænsning, er det udelukkende en følge af den eksklusive købsforpligtelse, der pålægges udskænkingsstedet i disse aftaler, og ikke af den her omhandlede aftale. Ifølge Bofferding var der ingen beskyttelse efter udløbet af en ølklausul, og udskænkingsstedet kunne til enhver tid bringe aftalen til ophør med de deraf følgende konsekvenser. Bryggeriet tilføjer, at hverken formålet eller følgen af konkurrencereglerne kan være at fremme aftalebrud.
- (34) Endvidere mener Bofferding ikke, at aftalen havde konkurrencebegrænsende formål, da aftaler med konkurrencebegrænsende formål normalt er begrænset til prisaftaler eller absolutte markedsopdelinger. Bofferding fremfører endvidere, at Kommissionen ikke kan konkludere, at der er tale om konkurrencebegrænsende formål uden at se på aftalens retlige og økonomiske kontekst samt parternes adfærd. Bofferding støtter sig i den henseende på dommene i sagerne IAZ⁽⁴⁵⁾ og Volkswagen⁽⁴⁶⁾.

2.1.2. BESTEMMELSER VEDRØRENDE DE UDENLANDSKE BRYGGERIER (BRYGGERIER UDEN FOR AFTALENETTET)

- (35) Hvad angår aftalens artikel 11 og 12 om udenlandske bryggerier bemærker Bofferding, at disse artikler ikke er blevet anvendt. Bryggeriet mener ikke, at bemærkningen fra direktøren for Fédération des Brasseurs Luxembourgeois⁽⁴⁷⁾ vedrørende udenlandske bryggerier har betydning, og den kan kun stå for hans regning.
- (36) Wiltz spørger, hvordan de kontraherende bryggerier gennem den forudgående høring kunne have forbeholdt sig prioritet til opsøgende salgsarbejde, når en ølaftale indgås mellem et bryggeri og et udskænkingssted, og sidstnævnte frit kan lade sig sælge til højstbydende, uanset om der er tale om et luxembourgsk eller udenlandsk bryggeri.
- (37) Wiltz anfører endvidere, at artikel 11, der giver mulighed for at opsige aftalen overfor en part, der fusionerer eller samarbejder med et udenlandsk bryggeri, ikke har følger for konkurrencen, da der er tale om en mulighed og ikke en forpligtelse. Ligesom Bofferding mener Wiltz, at bemærkningen fra direktøren for Fédération des Brasseurs Luxembourgeois er irrelevant.

⁽⁴⁵⁾ EF-domstolens dom af 8.11.1983, NV IAZ International Belgium m.fl. mod Kommissionen, forenede sager 96-102, 104, 105, 108 og 110/82, Sml. s. 3369, præmis 23-25.

⁽⁴⁶⁾ Førsteinstansrettens dom af 6.7.2000, Volkswagen mod Kommissionen, T-62/98, Sml. II, s. 2707, præmis 178.

⁽⁴⁷⁾ Se betragtning 25.

2.2. INGEN MÆRKBAR KONKURRENCEBEGRÆNSNING

- (38) Bofferding mener, at Kommissionen under alle omstændigheder har undladt at påvise, at de påståede konkurrencebegrænsende foranstaltninger er mærkbare, ligesom den har undladt at definere det relevante marked og analysere markedstrukturen og parternes position på markedet.
- (39) Bofferding og Wiltz påberåber sig ligeledes Kommissionens meddelelse om aftaler af ringe betydning, som EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ikke tager sigte på ⁽⁴⁸⁾ (herefter kaldet »de minimis-meddelelsen«), herunder navnlig punkt 19, hvor det fastslås, at Kommissionen ikke vil anvende traktatens artikel 81, stk. 1, på aftaler mellem små og mellemstore virksomheder (»SMV«). Endvidere bekræfter Bofferding, at det forbehold, der findes i de minimis-meddelelsens punkt 20, der alligevel giver Kommissionen mulighed for skride ind over for aftaler mellem SMV, når disse hæmmer konkurrencen mærkbart inden for en væsentlig del af det berørte marked, ikke finder anvendelse i det konkrete tilfælde.

2.3. AFTALENS GENNEMFØRELSE

- (40) Bofferding påstår, at gennemførelsen af aftalen har været begrænset til reglen om forudgående høring samt et enkelt mæglingstilfælde, og at bestemmelserne om udenlandske bryggerier ikke har været anvendt.
- (41) Wiltz understreger, at bryggeriet ikke har anvendt nogen af aftalens bestemmelser og konstaterer, at artikel 11 ikke har været anvendt over for Diekirch og Mousel på trods af deres samarbejde med Interbrew.

2.4. INGEN KONKURRENCEBEGRÆSENDE FØLGER

- (42) Bofferding mener ikke, at aftalen har haft følger hverken for konkurrencen parterne imellem eller for samhandelen mellem medlemsstaterne. Hvad angår de faktiske følger henviser bryggeriet navnlig til udsvingene i visse kontraherende bryggeriers markedsandele og den stigende import i aftaleperioden samt den forholdsvis store import sammenlignet med situationen i andre medlemsstater. Wiltz bemærker for det første, at den luxembourgske ølimport mellem 1989 og 1998 steg med 200 %, og for det andet at Interbrew fik godt fodfæste på markedet på trods af aftalen.
- (43) Hvad angår de potentielle følger for samhandelen mellem medlemsstaterne mener Bofferding, at for at en aftale, hvis anvendelsesområde er begrænset til en medlemsstats område, kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, skal den kunne mærkes på priserne eller styrke afskærmningen af det nationale marked. Bryggeriet anfører, at Kommissionen ikke kan nøjes med at henvise til aftalens formål eller til parternes salgsandel i den berørte sektor. Endelig mener bryggeriet ikke, at Kommissionen har påvist, hvordan de aftalte begrænsninger mellem bryggerierne over for udskænkingsstederne kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

3. RETLIG VURDERING

3.1. OVERTRÆDELSE AF TRAKTATENS ARTIKEL 81, STK. 1

- (44) Det hedder i traktatens artikel 81, stk. 1, at »Alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, er uforenelige med fællesmarkedet og er forbudt...«.

3.1.1. AFTALE MELLEM VIRKSOMHEDER

- (45) Aftalen udgør en aftale efter traktatens artikel 81, stk. 1.
- (46) De fem kontraherende virksomheder i den aftale, der er nævnt ovenfor i betragtning 3 (hvoraf to i mellemtiden er fusioneret), er virksomheder efter traktatens artikel 81, stk. 1.

⁽⁴⁸⁾ EFT C 372 af 9.12.1997, s. 13.

3.1.2. KONKURRENCEBEGRÆSENDE FORMÅL

- (47) Formålet med aftalen er først og fremmest at begrænse konkurrencen mellem de kontraherende bryggerier ved at fastholde deres respektive kunder i den luxembourgske udskænkningmarkedet. Det fremgår af aftalens artikel 4 og 5 samt artikel 6 og 7, der foreskriver sanktioner, hvis disse bestemmelser overtrædes (se betragtning 48 til 66). Endvidere er formålet med aftalen at forhindre udenlandske bryggerier i at trænge ind på det luxembourgske udskænkningmarked. Dette andet konkurrencebegrænsende formål fremgår navnlig af den anden erklæring, der er bilagt aftalen (se betragtning 67-73).

3.1.2.1. *Konkurrencebegrænsning mellem de luxembourgske bryggerier*

- (48) Ifølge aftalens artikel 4 må de kontraherende bryggerier og deres depoter ikke levere øl til udskænkningsteder, der er »reserveret« til andre luxembourgske bryggerier ⁽⁴⁹⁾. Kommissionen vil for det første fremføre, at dette forbud finder anvendelse på tre scenarier og medfører konkurrencebegrænsning i alle tre scenarier:

- 1) der findes ingen leveringsaftale eller ølklausul (se betragtning 50 og 51)
- 2) der findes en ugyldig ølklausul eller en ølklausul, der ikke kan gøres gældende over for tredje-
mand (se betragtning 52-55)
- 3) der findes en gyldig ølklausul (se betragtning 56-58).

Kommissionen vil derefter fremføre, at de omhandlede foranstaltninger må karakteriseres som havende konkurrencebegrænsende formål, på trods af den retlige kontekst disse — ifølge parterne — indgår i (se betragtning 59-63).

- (49) Aftalens artikel 5 om forudgående høring skal sammenholdes med artikel 4, da formålet med den er at sikre, at artikel 4 faktisk bliver anvendt (se betragtning 64).

1. Ingen leveringsaftale eller ølklausul

- (50) Forbuddet i artikel 4 finder i dette tilfælde anvendelse, når et kontraherende bryggeri finansierer et udskænkningsteds udstyr eller opkræver en udskænkningssafgift uden at indgå en aftale med udskænkningstedet eller pålægge udskænkningstedet en eksklusiv købsklausul ⁽⁵⁰⁾. I den situation er konkurrencebegrænsningen klar, idet aftalen forhindrer et udskænkningsted, der indkøber hos et luxembourgske bryggeri, i at købe øl hos andre luxembourgske bryggerier uden at være bundet af en eksklusiv købsklausul. Det vil sige, at det første bryggeri bevarer sine kunder, og at handlefriheden for det pågældende udskænkningsted og bryggerier uden for aftalenettet er begrænset.

- (51) Kommissionen mener ikke, at det motiv, Bofferding fremfører med hensyn til anvendelsen af aftalen på dette første scenario, er overbevisende ⁽⁵¹⁾. For det første er det vanskeligt at se Diekirchs interesse i at udvide aftalens anvendelsesområde til også at omfatte aftaler finansieret af konkurrenten Bofferding, der er indgået med det udenlandske bryggeri Binding. Endvidere ser ændringen ikke ud til at være tilpasset det forfulgte mål. I stedet for udtrykkeligt at behandle transaktioner, der involverer et bryggeri uden for aftalenettet, udvider ændringen definitionen af en ølklausul på mere generel vis. Under alle omstændigheder dækker de begrundelser, som Bofferding har fremsat vedrørende følgerne af retspraksis, ikke dette første scenario.

⁽⁴⁹⁾ Se betragtning 11.

⁽⁵⁰⁾ Se i betragtning 9 om den fortolkning, parterne aftalte på møder den 7.10.1986 og 2.12.1986.

⁽⁵¹⁾ Se betragtning 29.

2. Ugyldig ølklausul eller en ølklausul, der ikke kan gøres gældende over for tredjemand

- (52) Forbuddet i artikel 4 finder endvidere anvendelse, når et kontraherende bryggeri indfører en eksklusiv købsklausul, der ikke er gyldig eller ikke har retskraft »uanset dennes retlige gyldighed, og/eller varighed og/eller retsvirkning over for tredjemand«⁽⁵²⁾. I det tilfælde er aftalen mere vidtrækkende end de lovfæstede begrænsninger, idet den forpligter parterne til at overholde ølklausuler, der enten ikke er lovlige ifølge de nationale civilretlige regler eller konkurrencereglerne, eller ikke har retskraft, f.eks. på grund af et brud på kontraktlige forpligtelser over for udskænkingsstedet. På den måde begrænser parterne deres handlefrihed og giver hinanden fordele med hensyn til bevarelse af deres kundekreds og retssikkerhed, som de ikke ville kunne opnå i en normal konkurrencesituation.
- (53) Det er først og fremmest ukorrekt at hævde — således som Bofferding gør det⁽⁵³⁾ — at artikel 2 ikke påvirker parternes lovfæstede forpligtelser. Hvis aftalen forpligter parterne til at overholde eksklusive købsaftaler, der ifølge daværende luxembourgsk retspraksis var ugyldige, er den tværtimod mere vidtrækkende end de forpligtelser, der følger af civilretten, således som den fortolkes af de nationale domstole. Endvidere modsiger Bofferding sig selv, når bryggeriet på den ene side hævder, at det eneste formål med artikel 2 var at løse problemet med ophævelse af aftalerne, som retspraksis gav anledning til, og for det andet at bestemmelserne om mægling og voldgift havde forrang for denne artikel, og retsreglerne derfor skulle have været anvendt, herunder også reglerne om aftalernes gyldighed⁽⁵⁴⁾.
- (54) Endvidere var den retspraksis, der førte til ophævelsen af aftalerne på grund af manglende fastsættelse af priser og mængder, ikke længere gældende i Luxembourg fra marts 1996⁽⁵⁵⁾. Men parterne ophævede alligevel ikke aftalerne på dette tidspunkt.
- (55) I modsætning til hvad parterne hævder⁽⁵⁶⁾ vedrører vendingen »uanset dennes retlige gyldighed, og/eller varighed og/eller retsvirkning over for tredjemand« ikke udelukkende aftaler, der er ugyldige på grund af manglende fastsættelse af priser eller mængder. Denne generelle vending udvider garantien i artikel 4 til også at omfatte aftaler, der er ugyldige, eller som har retsvirkning over for tredjemand af andre grunde. F.eks. har Bofferdings advokat påberåbt sig aftalen⁽⁵⁷⁾ i en tvist om et udskænkingsstedes ophævelse af en ølklausul i utide⁽⁵⁸⁾ og ikke dens ugyldighed på grund af manglende fastsættelse af priser eller mængder. Det vil sige, at Bofferdings påstand, ifølge hvilken aftalen kun fandt anvendelse på løbende og retsgyldige aftaler (med forbehold af spørgsmålet om manglende fastsættelse af priser eller mængder)⁽⁵⁹⁾, er dementeret. Under alle omstændigheder vil det forhold, at en af aftaleparterne ensidigt vælger at begrænse aftalens anvendelse til visse tilfælde, ikke påvirke fortolkningen af aftalen. Hvis parterne udelukkende sigtede til det problem, som gældende retspraksis gav anledning til, kunne de have valgt at bruge en mere passende formulering.

3. Gyldig ølklausul

- (56) Artikel 4 finder ligeledes anvendelse på ølklausuler, der er gyldige og retskraftige. Selv i det tilfælde er aftalen mere restriktiv end de nationale civilretlige regler. For det første er det forbud, som ifølge artikel 4 pålægges de kontraherende bryggerier, bredere end den konkurrenceklausul, der pålægges

⁽⁵²⁾ Se betragtning 8.

⁽⁵³⁾ Se betragtning 30.

⁽⁵⁴⁾ Se betragtning 31.

⁽⁵⁵⁾ Se betragtning 30.

⁽⁵⁶⁾ Se betragtning 30.

⁽⁵⁷⁾ Se brev fra Bofferdings advokat af 19.8.1996, dokument nr. 37800, s. 324.

⁽⁵⁸⁾ Dokument nr. 37800, s. 406 og 418.

⁽⁵⁹⁾ Se betragtning 31.

visse udskænkingssteder. Det viser sig faktisk, at de ølklausuler, som visse parter er gået ind på ⁽⁶⁰⁾, faktisk er i overensstemmelse med Kommissionens forordning (EØF) nr. 1984/83 af 22. juni 1983 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af eksklusive købsaftaler ⁽⁶¹⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1582/97 ⁽⁶²⁾, navnlig artikel 7, stk. 1. Det vil sige, at den forpligtelse, der pålægges udskænkingsstedet til ikke at forhandle øl fra andre bryggerier, er begrænset til den ølsort, der leveres af det kontraherende bryggeri. Artikel 4 i aftalen er mere restriktiv, da den forbyder »ethvert ølsalg i et udskænkingssted, der er reserveret til ... et af de andre kontraherende bryggerier«, uanset hvilken ølsort der er tale om. Det vil sige, at udskænkingsstedet ifølge aftalen frit hos andre bryggerier kan købe ølsorter, der ikke er præciseret i aftalen, men aftalen forhindrede de øvrige luxembourgiske bryggerier i at levere sådanne andre ølsorter.

- (57) For det andet forbyder aftalen helt enhver levering til et udskænkingssted, der er reserveret til et andet kontraherende bryggeri, mens den sanktion, der — ifølge parterne — er foreskrevet i civilretten for sådanne leverancer, er begrænset til skadeserstatning ⁽⁶³⁾. Uanset om der er tale om en forringelse af kvaliteten af førstnævnte bryggeris leverancer eller et behov for nyt udstyr, produkter eller tjenesteydelser, som det pågældende bryggeri ikke kan eller vil tilbyde, kan det ske, at et udskænkingssted ønsker at opsiges en aftale for at forhandle et konkurrerende bryggeris øl og sammen med dette påtager sig de økonomiske konsekvenser. Aftalen giver imidlertid ikke udskænkingsstederne en sådan voldgiftsmulighed, da den forbyder de konkurrerende bryggerier at levere til det pågældende udskænkingssted. Aftalen bidrager således til at bevare et ineffektivt forhold mellem bryggeri og udskænkingssted.
- (58) Det er derfor ukorrekt at påstå — således som Bofferding gør det ⁽⁶⁴⁾ — at konkurrencebegrænsningen udelukkende er en følge af den eksklusive købsaftale, eller at det gælder om at anvende EU's konkurrenceregler for at lette krænkelsen af aftaler. Der er derimod tale om at forhindre, at konkurrerende virksomheder pålægger hinanden konkurrencebegrænsninger, der er mere vidtrækkende end de civile retlige regler. Det er fast retspraksis, at hvis konkurrencen i en sektor allerede er begrænset af en national lovgivning — f.eks. af reglen om tredjemands medvirken, der sanktionerer et bryggeri, der leverer til et udskænkingssted i modstrid med en gyldig ølklausul — vil det ikke kunne retfærdiggøre en aftale, der medfører konkurrencebegrænsning og yderligere sanktioner ⁽⁶⁵⁾.
- (59) Når aftalen har konkurrencebegrænsende formål skyldes det først og fremmest (hvilket parterne ikke bestrider), at den finder anvendelse selv i de tilfælde, hvor der ikke findes en leveringsaftale eller en ølklausul og derfor ikke kan gøres til genstand for en hvilken som helst tvist (se betragtning 50).
- (60) For det andet skal der mindes om, at der før aftalen af 8. oktober 1985 var en række andre aftaler mellem luxembourgiske bryggerier ⁽⁶⁶⁾, f.eks. aftalen af 1. september 1966, der omfattede alle de virksomheder, der er involveret i denne sag, samt aftalerne af 13. juni 1975 og 28. april 1983, der involverede Bofferding og Mousel. Disse tidligere aftaler forpligtede allerede de kontraherende bryggerier til fuldstændig at holde sig til deres respektive kundekredse uden at henvise til en eksklusiv købsklausul eller nævne noget om retssikkerhedsmæssige problemer. Ved fortolkningen af aftalen må der i nogen grad tages hensyn til den historiske situation. Denne situation kan rejse tvivl om den retssikkerhedsmæssige begrundelse, som parterne fremførte for at retfærdiggøre aftalen af 1985.

⁽⁶⁰⁾ Se f.eks. Bofferdings eksklusive købsaftaler, dokument nr. 37800, s. 126-130 og s. 145-149, Diekirchs tillægsaftale fra december 1988, dokument nr. 37800, s. 199-200, samt Diekirchs leveringsaftale, dokument nr. 37800, s. 342-347.

⁽⁶¹⁾ EFT L 173 af 30.6.1983, s. 5.

⁽⁶²⁾ EFT L 214 af 6.8.1997, s. 27.

⁽⁶³⁾ Se betragtning 32.

⁽⁶⁴⁾ Se betragtning 33.

⁽⁶⁵⁾ EF-Domstolens dom af 10.12.1985, Stichting Sigarettenindustrie m.fl. mod Kommissionen, 240, 241, 242, 261, 262, 268 og 269/82, Sml. s. 3831.

⁽⁶⁶⁾ Se betragtning 17.

- (61) For det tredje afhænger vurderingen af formålet med en aftale i forhold til traktatens artikel 81, stk. 1, ikke af parternes subjektive intentioner. Hvis aftalen klart vil kunne begrænse eller fordreje konkurrencen, har den konkurrencebegrænsende formål, selv om parterne havde andre lovlige hensigter ⁽⁶⁷⁾.
- (62) For det fjerde understreger Kommissionen, at problemet med manglende retssikkerhed, som parterne nævner, ikke er begrænset til aftaler om levering af øl i Luxembourg. Ifølge de gældende nationale civilretlige regler påvirker den slags problemer forskellige aftaler i forskellige industrisektorer i forskellige medlemsstater. Det er en del af de kommercielle risici, som virksomheder står overfor. Den enkelte virksomhed skal selv klare disse risici. Dette problem kan ikke retfærdiggøre en aftale, der udelukkende er til fordel for de nationale virksomheder og kan derfor ikke undtages fra traktatens artikel 81, stk. 1, der er en ufravigelig bestemmelse ⁽⁶⁸⁾.
- (63) Som konklusion på aftalens artikel 4 mener Kommissionen, at den ved tilbagevisningen af alle parternes argumenter på deres foranledning har taget højde for den retlige kontekst, selv om den ikke er forpligtet til det, når der er tale om »en aftale, som indebærer åbenlyse konkurrencebegrænsninger, som f.eks. prisaftaler, deling af markedet eller afsætningskontrol« ⁽⁶⁹⁾. Kommissionen gør endvidere opmærksom på, at formanden for Fédération des Brasseurs Luxembourgeois, som ifølge aftalen spiller en central rolle i tvistsituationer, eksplicit har anerkendt aftalens ugyldighed. På et mæglingsmøde mellem Bofferding og Diekirch fremførte han faktisk, at »selv om bryggerierne indbyrdes aftaler ikke har retskraft, så hersker der en fælles ånd« ⁽⁷⁰⁾.
- (64) I artikel 5 foreskrives en høringsprocedure mellem de kontraherende bryggerier, før der leveres til et nyt udskænkingssted, og den styrker således konkurrencebegrænsningen i artikel 4, idet den sikrer dens faktiske anvendelse. Faktisk vil et bryggeri ikke kunne efterkomme en efterspørgsel fra en ny kunde, før det kontraherende bryggeri har sikret sig, at kunden ikke er knyttet til et af de andre kontraherende bryggerier.
- (65) Det eneste middel, som parterne i realiteten havde adgang til for at sikre overholdelse af forbuddet i artikel 4 og i givet fald indlede de mæglings- og voldgiftsprocedurer, der er foreskrevet i artikel 8 og 9, var at forhøre sig indbyrdes om eksistensen af en eventuel ølklausul, før de begyndte at levere til et nyt udskænkingssted. Den afgørende rolle, som artikel 5 spiller for anvendelsen af aftalen, fremgår tydeligt af referatet af mødet i Fédération des Brasseurs Luxembourgeois den 29. marts 1988, hvor direktøren understreger vigtigheden af at overholde denne artikel i forbindelse med en tvist mellem to aftalparter ⁽⁷¹⁾. Endvidere har Bofferding understreget, at »reglen om forudgående høring i de fleste tilfælde er blevet anvendt« ⁽⁷²⁾.
- (66) Kommissionen bemærker endelig, at den erstatning og de bøder, der fremgår af aftalens artikel 6 og 7 ⁽⁷³⁾, er private sanktioner, der tager sigte på at styrke de forpligtelser, som følger af aftalens artikel 4 og 5. Også her er disse sanktioner mere vidtrækkende end de retsmidler, der foreskrives i civilretten, hvis et udskænkingssted opsiger en ølklausul. Faktisk kommer de oven i den skadeserstatning, som sagsøgte vil skulle betale i et søgsmål om tredjemands medvirken. Selv om disse sanktioner ikke er blevet anvendt, har parterne henvist til dem ved flere lejligheder ⁽⁷⁴⁾.

⁽⁶⁷⁾ Se ovennævnte dom IAZ, præmis 25.

⁽⁶⁸⁾ Domstolens dom af 1.6.1999, Eco Swiss China Time mod Benetton International NV, C-126/97, Sml. I, s. 3055, præmis 39.

⁽⁶⁹⁾ Førsteinstansrettens dom af 15.9.1998, European Night Services m.fl. mod Kommissionen, T-374/94, Sml. II, s. 3141, præmis 136.

⁽⁷⁰⁾ Se betragtning 25.

⁽⁷¹⁾ Se betragtning 23.

⁽⁷²⁾ Se betragtning 20.

⁽⁷³⁾ Se betragtning 13 og 14.

⁽⁷⁴⁾ Se eksemplerne i betragtning 24.

3.1.2.2. Konkurrencebegrænsning mellem luxembourgiske og udenlandske bryggerier

- (67) Aftalen har et andet konkurrencebegrænsende formål, nemlig at hindre tilstedeværelsen af udenlandske bryggerier på det luxembourgiske udskænkningmarked. Når et udskænkningsted således opsøges af et udenlandsk bryggeri, foreskrives det i den anden erklæring, der er bilagt aftalen ⁽⁷⁵⁾, at der først skal gennemføres en høring mellem parterne for at sikre, at et luxembourgsk bryggeri får prioritet, og at der derefter — hvis det opsøgende salgsarbejde giver resultat — skal indføres en kompensationsmekanisme til udveksling af udskænkningsteder mellem de to berørte parter. Denne forståelse mellem parterne tager sigte på at undgå, at udenlandske bryggerier indgår eksklusive aftaler med luxembourgiske udskænkningsteder.
- (68) Dette formål bekræftes af bemærkninger fremsat af formanden for Fédération des Brasseurs Luxembourgeois ifølge referat af mæglingsmødet den 19. marts 1996 ⁽⁷⁶⁾ » ... Det gælder om at undgå... en massiv tilstedeværelse af udenlandske bryggerier på vores marked«. Selv om disse bemærkninger ikke forpligter parterne, er de blevet fremsat på et møde om anvendelsen af aftalen. Der bør derfor tages højde for dem ved fortolkningen af aftalen.
- (69) Dette andet formål med aftalen skal sammenholdes med det første, da en begrænsning af udenlandske bryggeriers tilstedeværelse på det luxembourgiske udskænkningmarked bidrager til at bevare stabiliteten i aftaleparternes forhold. EF-Domstolen har allerede fastslået, at på et marked, der giver mulighed for import, kan medlemmerne af et nationalt kartel kun sikre, at dette er effektivt, hvis de beskytter det mod udenlandsk konkurrence ⁽⁷⁷⁾. I det konkrete tilfælde antager de defensive bestemmelser to former. For det første er formålet med høringsproceduren og bestemmelsen om prioritet til opsøgende salgsarbejde at dæmme op for udenlandske bryggeriers salgsarbejde. For det andet styrkes disse bestemmelser af artikel 11 samt af den første bilagte erklæring om Battins forhandling af en udenlandsk øl ⁽⁷⁸⁾, der afskrækker bryggerierne fra at samarbejde med udenlandske bryggerier og giver dem mulighed for at udelukke sidstnævnte fra at drage fordel af aftalen.
- (70) Denne tætte forbindelse mellem aftalens to formål kommer tydeligst til udtryk to steder i aftalen. For det første er høringsystemet og bestemmelsen om prioritet til opsøgende salgsarbejde ledsaget af en kompensationsmekanisme mellem parterne for at sikre balance i antallet af udskænkningsteder tilknyttet hvert bryggeri. For det andet er formålet med erklæringen om Battins forhandling af udenlandsk øl at sikre »den nuværende balance i forhandlingen«, hvilket viser, at parterne mente, at der var en vis balance i den berørte sektor, der skulle beskyttes.
- (71) Med hensyn til Wiltz' påstand om, at systemet med prioritet for opsøgende salgsarbejde var ineffektivt ⁽⁷⁹⁾, skal Kommissionen for det første minde om, at det ikke er en betingelse for at anvende traktatens artikel 81, stk. 1, at der er tale om en effektiv aftale. For det andet skal Kommissionen bemærke, at uanset udskænkningstedernes frihed var formålet med høringsproceduren at underrette parterne om udenlandske bryggeriers planlagte salgsarbejde og give dem mulighed for at reagere. De ville ikke have haft denne fordel under normale konkurrencevilkår.

⁽⁷⁵⁾ Se betragtning 19.

⁽⁷⁶⁾ Se betragtning 25.

⁽⁷⁷⁾ EF-Domstolens dom af 11.7.1989, SC Belasco m.fl. mod Kommissionen, 246/86, Sml. s. 2117, præmis 34.

⁽⁷⁸⁾ Se betragtning 18.

⁽⁷⁹⁾ Se betragtning 36.

- (72) Andre bestemmelser i aftalen styrker dette andet konkurrencebegrænsende formål. Således er formålet med artikel 11, der gav parterne mulighed for at opsige aftalen for et kontraherende bryggeri, der samarbejdede med et udenlandsk bryggeri, at udelukke ethvert samarbejde, der kunne betyde stigende import af konkurrerende produkter. På trods af Wiltz' bemærkning⁽⁸⁰⁾ mener Kommissionen, at selv om denne bestemmelse ikke i sig selv er konkurrencebegrænsende, kan den have afskrækkende virkning for parterne. Enhver, der har planer om at samarbejde med et udenlandsk bryggeri, ved, at det kan medføre, at vedkommende udelukkes fra aftalens fordele.
- (73) På samme måde giver den første erklæring om Battins forhandling af en udenlandsk øl⁽⁸¹⁾, der er bilagt aftalen, parterne ret til at opsige aftalen for dette bryggeri, hvis dets forhandling af udenlandsk øl skulle ændre sig på en måde, der »forstyrrer den nuværende distributionsituation«. Denne erklæring viser, at parterne har til hensigt at bevare kontrol med forhandlingen af udenlandske øl på det luxembourgiske udskækningsmarked.

3.1.3. MÆRKBAR KONKURRENCEBEGRÆNSNING

- (74) Bofferding bemærker, at Kommissionen ikke har påvist, at der er tale om en mærkbar konkurrencebegrænsning⁽⁸²⁾. Der skal i den henseende for det første mindes om, at parterne har begrænset aftalens anvendelsesområde til det luxembourgiske udskækningsmarked. Det viser, at de fandt deres position i denne sektor tilstrækkelig vigtig, og at konkurrencevilkårene var tilstrækkelig anderledes i forhold til de andre sektorer og de tilgrænsende lande til at gøre aftalen effektiv.
- (75) I betragtning af deres egen produktion og deres forhandling af udenlandsk øl kontrollerer parterne ca. 85 % af ølsalget i den berørte sektor⁽⁸³⁾. Endvidere er over halvdelen af de luxembourgiske udskækningssteder knyttet til dem gennem en ølklausul⁽⁸⁴⁾. Kommissionen konkluderer derfor, at aftalen kunne have mærkbare konkurrencebegrænsende følger i sektoren.
- (76) Hvad angår Bofferdings bemærkning om definitionen af det relevante marked⁽⁸⁵⁾ minder Kommissionen om, at det ikke er nødvendigt at tage højde for den økonomiske situation eller strukturen på det berørte marked, når der er tale om en aftale, der er klart konkurrencebegrænsende, som f.eks. opdeling af markedet⁽⁸⁶⁾.

3.1.4. MÆRKBAR PÅVIRKNING AF SAMHANDELEN MELLEM MEDLEMSSTATERNE

- (77) Det er fast retspraksis, at en aftale mellem virksomheder for at kunne påvirke handelen mellem medlemsstater på grundlag af en række objektive retlige eller faktiske omstændigheder skal gøre det muligt med en tilstrækkelig grad af sikkerhed at forudse, at den kan udøve direkte eller indirekte, aktuel eller potentiel indflydelse på handelsstrømmene mellem medlemsstaterne på en måde, der kan skade opnåelsen af formålene med et fælles marked mellem medlemsstaterne⁽⁸⁷⁾.
- (78) Aftalen kan påvirke handelsstrømmene mellem Luxembourg og andre medlemsstater. Et af formålene med aftalen er netop at begrænse tilstedeværelsen af bryggerier fra andre medlemsstater på det luxembourgiske udskækningsmarked⁽⁸⁸⁾. Aftalen indeholder i den henseende en defensiv bestemmelse, der giver prioritet til opsøgende salgsarbejde udført af de kontraherende bryggerier⁽⁸⁹⁾, samt en klausul, der tager sigte på at begrænse samarbejdet med udenlandske bryggerier⁽⁹⁰⁾. Formålet er således at bevare status quo hvad angår ølsalget fra andre medlemsstater til det luxembourgiske udskækningsmarked og på den måde afskærme det nationale marked. Der skal i den henseende mindes om, at alle de store luxembourgiske bryggerier deltog i aftalen, og de kontrollerer ca. 85 % af ølsalget på det luxembourgiske udskækningsmarked⁽⁹¹⁾.

⁽⁸⁰⁾ Se betragtning 31.

⁽⁸¹⁾ Se betragtning 18.

⁽⁸²⁾ Se betragtning 38.

⁽⁸³⁾ Se betragtning 5.

⁽⁸⁴⁾ Se betragtning 6.

⁽⁸⁵⁾ Se betragtning 38.

⁽⁸⁶⁾ Se ovennævnte dom European Night Services, præmis 136.

⁽⁸⁷⁾ EF-Domstolens dom af 11.7.1985, Remia m.fl. mod Kommissionen, 42/84, Sml. s. 2545, præmis 22.

⁽⁸⁸⁾ Se betragtning 67-73.

⁽⁸⁹⁾ Se betragtning 19.

⁽⁹⁰⁾ Se betragtning 16.

⁽⁹¹⁾ Se betragtning 5.

- (79) Hvad angår Bofferdings og Wiltz' bemærkninger om, at aftalen ikke havde reelle følger ⁽⁹²⁾, minder Kommissionen om, at det i traktatens artikel 81, stk. 1, ikke kræves, at det fastslås, at en aftale har haft som følge at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne mærkbart, men at den kan have en sådan følge ⁽⁹³⁾. Kommissionen påstår imidlertid ikke, at aftalen har haft reelle følger for samhandelen mellem medlemsstaterne. Den anfører derimod, at ifølge aftalens bestemmelser og parternes stilling på det luxembourgske udskækningsmarked, ville aftalen kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne mærkbart.
- (80) Hvad angår Bofferdings bemærkninger om, at aftalen ikke havde potentielle følger for samhandelen mellem medlemsstaterne ⁽⁹⁴⁾, minder Kommissionen for det første om, at det forhold, at formålet med en aftale kun er salg af produkter i en given medlemsstat, ikke er tilstrækkeligt til at udelukke, at samhandelen mellem medlemsstaterne påvirkes ⁽⁹⁵⁾. Kommissionen mener imidlertid ikke, at aftalen har haft faktiske følger for samhandelen mellem medlemsstaterne. I det konkrete tilfælde mener Kommissionen, at i betragtning af aftalens bestemmelser om udenlandske bryggerier er dens potentielle følge for afskærmningen af det nationale marked klart fastslået ⁽⁹⁶⁾.
- (81) Hvad angår de potentielle følger for samhandelen mellem medlemsstaterne af de kontraherende bryggeriers begrænsninger over for udskækningsstederne skal der for det første mindes om, at traktatens artikel 81, stk. 1, på ingen måde kræver, at en klausul i en aftale isoleret set kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Det er følgen af aftalen som helhed, der skal undersøges ⁽⁹⁷⁾. For det andet er det umuligt at adskille de begrænsninger i aftalen, der tager sigte på at bevare parternes kunder, og de begrænsninger, der tager sigte på at hindre udenlandske bryggeriers adgang til markedet. Som anført ovenfor ⁽⁹⁸⁾ hænger de to begrænsninger sammen. Da de kontraherende bryggeriers begrænsninger over for udskækningsstederne har til formål at bevare parternes kunder, giver disse begrænsninger parterne en fordel, som de udenlandske bryggerier ikke har. Denne diskriminering til fordel for de nationale bryggerier kan ligeledes påvirke denne sektors samhandel med andre medlemsstater.

3.1.5. DE MINIMIS-MEDDELELSEN

- (82) I modsætning til parterne ⁽⁹⁹⁾ mener Kommissionen ikke, at de kan omfattes af de minimis-meddelelsen på grund af følgende to forhold. For det første kan aftalen ikke betragtes som en aftale mellem SMV, da Diekirch og Mousel ikke opfylder betingelserne i Kommissionens henstilling af 3. april 1996 vedrørende definitionen af små og mellemstore virksomheder ⁽¹⁰⁰⁾. For at falde ind under denne definition må en virksomhed, der ikke opfylder definitionen på en SMV, ikke besidde 25 % eller derover af den pågældende virksomheds kapital. Men Interbrew-koncernen har siden januar 1986 besiddet mindst [...] % af Diekirchs kapital, dvs. i hele aftaleperioden bortset fra de tre første måneder, samt mindst [...] % af Mousels kapital siden september 1999. Når SMV indgår en konkurrencebegrænsende aftale med større virksomheder, kan en sådan aftale ikke omfattes af undtagelsen i punkt 19 i de minimis-meddelelsen.
- (83) Hvad angår vurderingstærsklerne efter punkt 9 i de minimis-meddelelsen skal der endelig mindes om, at ifølge punkt 11 i denne meddelelse kan det ikke udelukkes, at traktatens artikel 81, stk. 1, finder anvendelse, selv om markedsandelene ligger under disse tærskler, når der er tale om en horisontal aftale, der har til formål at opdele markederne. I det tilfælde forbeholder Kommissionen sig ret til at gribe ind, navnlig hvis aftalen er til skade for det indre markeds funktion. Som det er påvist ovenfor, er et af formålene med aftalen at afskærme det luxembourgske marked, hvilket er i modstrid med det indre markeds principper.

⁽⁹²⁾ Se betragtning 42.

⁽⁹³⁾ EF-Domstolens dom af 1.2.1978, Miller International Schallplatten mod Kommissionen, 19/77 Sml. s. 131, præmis 15, og Førsteinstansrettens dom af 12.7.2001, Tate & Lyle m.fl. mod Kommissionen, forenede sager T-202, 204 og 207/98 (endnu ikke offentliggjort i samlingen), præmis 84.

⁽⁹⁴⁾ Se betragtning 43.

⁽⁹⁵⁾ Se ovennævnte dom i sagen Belasco.

⁽⁹⁶⁾ Se betragtning 78.

⁽⁹⁷⁾ EF-Domstolens dom af 25.2.1986, Windsurfing International mod Kommissionen, 193/83, Sml. s. 611, præmis 96.

⁽⁹⁸⁾ Se betragtning 69 og 70.

⁽⁹⁹⁾ Se betragtning 39.

⁽¹⁰⁰⁾ EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4.

- (84) Uden at det berører bemærkningerne i betragtning 82, er ret til indgriben ligeledes forbeholdt aftaler mellem SMV, der »hæmmer konkurrencen mærkbart inden for en væsentlig del af det berørte marked«⁽¹⁰¹⁾. De konkurrencebegrænsninger, der foreskrives i aftalen (deling af kunderne og afskærmning af det nationale marked), er i sig selv mærkbare. Endvidere udgør den sektor, som er omfattet af aftalen, der dækker hele det luxembourgske territorium, en væsentlig del af det omhandlede marked uanset dette markeds geografiske afgrænsning. Kommissionen mener derfor, at den har ret til at gribe ind over for aftalen.
- (85) Resumerende kan det siges, at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen på det luxembourgske udskænkingsmarked for øl, og at aftalen kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne mærkbart. Den er derfor omfattet af forbuddet i traktatens artikel 81, stk. 1.

3.2. OVERTRÆDELSENS VARIGHED

- (86) Aftalen blev indgået den 8. oktober 1985. Ifølge artikel 12 blev den indgået for en ubestemt periode, og parterne kunne opsige aftalen med 12 måneders varsel⁽¹⁰²⁾. Efter fremsendelsen af klagepunktsmeddelelsen i denne sag i oktober 2000 meddelte alle parter undtagen Battin Kommissionen, at de formelt havde opsagt aftalen over for de andre parter. Aftalen var således formelt i kraft indtil oktober 2000. Imidlertid meddelte Interbrew den 16. februar 2000 Kommissionen, at man havde givet datterselskaberne Mousel og Diekirch instruktion om at bringe aftalen til ophør. Kommissionen konkluderer derfor til fordel for alle parter, at aftalen ophørte på denne dato. Den har således varet i over 14 år.

3.3. DENNE BESLUTNINGES MODTAGERE

- (87) Denne beslutning er rettet til de virksomheder, der er direkte involveret i overtrædelsen, dvs. aftaleparterne. Efter Mousels overtagelse af Diekirch⁽¹⁰³⁾ og ændringen af Mousels firmanavn rettes beslutningen til Brasserie de Luxembourg Mousel-Diekirch, i det omfang den angår Diekirch og Mousel.

3.4. ANVENDELSE AF ARTIKEL 15, STK. 2, I FORORDNING Nr. 17

- (88) I medfør af artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 kan Kommissionen pålægge bøder inden for de grænser, der er fastsat i denne artikel, når virksomheder forsætligt eller uagtsomt har overtrådt bestemmelserne i traktatens artikel 81, stk. 1.

3.4.1. BØDEPÅLÆG

- (89) En overtrædelse af EU's konkurrenceregler betragtes som forsætlig, hvis de involverede er klar over, at den omhandlede handling har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen. Det afgørende er ikke, om de var klar over, at de endvidere overtrådte en bestemmelse i traktaten⁽¹⁰⁴⁾. Hvad angår bestemmelserne om udenlandske bryggerier mener Kommissionen imidlertid ikke, at parterne kunne være uvidende om dette konkurrencebegrænsende formål. Parterne har da heller ikke på nogen måde forsøgt at begrunde disse bestemmelser. Med hensyn til konkurrencebegrænsningen mellem de kontraherende bryggerier som følge af den gensidige overholdelse af ølklausulerne er det muligt, at parterne på tidspunktet for indgåelsen af aftalen og indtil marts 1996 handlede på grundlag af den retsikkerhed, der fulgte af luxembourgske retspraxis vedrørende manglende fastsættelse af priser og mængder⁽¹⁰⁵⁾. Dette grundlag forsvandt imidlertid i marts 1996, da retspraxis blev ændret.

⁽¹⁰¹⁾ Punkt 20 i de minimis-meddelelsen.

⁽¹⁰²⁾ Se betragtning 17.

⁽¹⁰³⁾ Se betragtning 4.

⁽¹⁰⁴⁾ Se ovennævnte dom i Miller-sagen, præmis 18 og ovennævnte dom i sagen Tate & Lyle, præmis 127.

⁽¹⁰⁵⁾ Se betragtning 30.

- (90) Kommissionen konkluderer derfor, at parterne har begået overtrædelsen forsætligt, selv om luxembourgsk retspraksis eventuelt har givet anledning til tvivl om, hvorvidt nogle af klausulerne i en vis periode udgjorde en overtrædelse.

3.4.2. BØDENS STØRRELSE

- (91) Kommissionen skal ved bødefastsættelsen tage højde for alle relevante forhold, herunder navnlig overtrædelsens grovhed og varighed.

3.4.2.1. *Overtrædelsens grovhed*

- (92) Hvad angår overtrædelsens grovhed tager Kommissionen højde for dens art, de konkrete følger for markedet, når de kan måles, og omfanget af det geografiske marked. I det konkrete tilfælde tager overtrædelsen sigte på at bevare kunder og dermed markedsandele for de største bryggerier i Luxembourg og begrænse udenlandske bryggeriers adgang til det luxembourgiske udskænkningmarked. Der er derfor tale om en af de alvorligste overtrædelser af traktatens artikel 81, stk. 1. Overtrædelsens omfang er imidlertid begrænset til udskænkningmarkedet og de udskækningssteder, der er knyttet til parterne gennem en eksklusiv købsklausul⁽¹⁰⁶⁾. Endvidere giver det bevismateriale, som Kommissionen har adgang til, ikke mulighed for at konkludere, at den begrænsning, der vedrørte de udenlandske bryggerier, faktisk blev anvendt. Endelig gælder aftalen udelukkende for Luxembourg. Denne medlemsstats område er dog forholdsvis begrænset, og det er det mindste marked i EU hvad angår det samlede ølforbrug.

- (93) Kommissionen finder derfor overtrædelsen alvorlig.

- (94) Det er endvidere nødvendigt at tage højde for virksomhedernes faktiske økonomiske mulighed for i alvorlig grad at skade de øvrige operatører, herunder forbrugerne, samtidig med at bøden skal have en størrelse, der gør den tilstrækkelig afskrækkende.

- (95) Når der er tale om virksomheder af meget forskellig størrelse, skal bødens størrelse afspejle de konkurrencemæssige følger af den enkelte virksomheds overtrædelse. Wiltz' og Battins omsætning på det luxembourgiske udskænkningmarked er ti gange mindre end Bofferdings, der kun udgør 60 % af det ølsalg, som Brasserie de Luxembourg har i sektoren⁽¹⁰⁷⁾. Der er derfor grund til at inddele de deltagende virksomheder i tre grupper efter deres omsætning i den pågældende sektor og fastsætte udgangsbetøbet for bøden for hver koncern som følger:

a) Første gruppe:

Brasserie de Luxembourg: 500 000 EUR

b) Anden gruppe:

Bofferding: 250 000 EUR

c) Tredje gruppe:

Wiltz: 15 000 EUR

Battin: 15 000 EUR.

- (96) Kommissionen skal endvidere nævne, at Brasserie de Luxembourg tilhører Interbrew koncernen, der er et af de største bryggerier i verden. For at bøden kan få en tilstrækkelig afskrækkende virkning og for at tage højde for det forhold, at store virksomheder råder over juridisk-økonomisk viden og infrastruktur, der giver dem bedre mulighed for at vurdere, hvornår der er tale om overtrædelser, og hvilke følger de har fra et konkurrenceretligt synspunkt, mener Kommissionen, at det beløb, der er nævnt i betragtning 95, bør tredobles for denne virksomheds vedkommende. Bødebetøbet for Brasserie de Luxembourg fastsættes derfor til 1 500 000 EUR.

⁽¹⁰⁶⁾ Se betragtning 6.

⁽¹⁰⁷⁾ Se betragtning 3.

3.4.2.2. *Overtrædelsens varighed*

- (97) Overtrædelsen har varet i over fjorten år ⁽¹⁰⁸⁾. Den har således været af lang varighed. Kommissionen mener, at det bør medføre en forhøjelse af udgangsbødbeløbet med 100 %.
- (98) Bødernes grundbeløb som følge af overtrædelsens grovhed og varighed fastsættes derfor til:
a) Brasserie de Luxembourg:	3 000 000 EUR
b) Bofferding:	500 000 EUR
c) Wiltz:	30 000 EUR
d) Battin:	30 000 EUR.

3.4.2.3. *Skærpene og formildende omstændigheder*

- (99) Kommissionen mener ikke, at der er skærpene omstændigheder i denne sag.
- (100) Hvad angår de formildende omstændigheder har gældende luxembourgsk retspraksis, der var uklar om gyldigheden af visse ølklausuler på det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået og indtil marts 1996 (ændring af retspraksis), kunnet skabe tvivl om, hvorvidt den konkurrencebegrænsning, der fulgte af parternes overholdelse af ølklausulerne, udgjorde en overtrædelse. Den bøde, der pålægges hver enkelt virksomhed, bør derfor nedsættes med 20 %.
- (101) I betragtning af alle de forhold, der er nævnt i betragtning 91-99, fastsættes bøderne derfor som følger:
a) Brasserie de Luxembourg:	2 000 000 EUR
b) Bofferding:	400 000 EUR
c) Wiltz:	24 000 EUR
d) Battin:	24 000 EUR.

3.4.3. KOMMISSIONENS MEDDELELSE OM BØDEFRITAGELSE ELLER BØDENEDSÆTTELSE

- (102) Brasserie de Luxembourg (tidligere Mousel og Diekirch) og moderselskabet, Interbrew, påberåber sig anvendelse af Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse og anfører, at de opfylder betingelserne for indrømmelse af en bødenedsættelse på mindst 75 %, der kan udvides til fuldstændig bødefritagelse i medfør af meddelelsens afsnit B.
- (103) For det første har Interbrew underrettet Kommissionen om aftalen, før Kommissionen foretog kontrol, og før den havde andre oplysninger om denne aftale ⁽¹⁰⁹⁾.
- (104) Ved at fremsende aftaleteksten til Kommissionen var Interbrew for det andet den første virksomhed, der fremsendte afgørende beviser for aftalens eksistens.
- (105) For det tredje bragte Diekirch og Mousel deres deltagelse i denne ulovlige aftale til ophør, før Kommissionen fik kendskab til den. Da Interbrew underrettede Kommissionen om aftalen, meddelte virksomheden faktisk ligeledes Kommissionen, at man havde truffet de nødvendige foranstaltninger for at få datterselskaberne til at ophøre med at anvende aftalen.
- (106) For det fjerde har Interbrew givet Kommissionen alle de beviser, som dets datterselskaber, Mousel og Diekirch, havde om aftalen, og disse beviser er mere udførlige end de oplysninger, som Kommissionen havde udbedt sig. Interbrew har endvidere konstant og fuldt ud samarbejdet i løbet af undersøgelsen og ikke benægtet de faktiske omstændigheder i klagepunktsmeddelelsen.
- (107) Endelig er der ingen beviser for, at Interbrew eller datterselskaberne skulle have tvunget andre virksomheder til at deltage i aftalen, eller at de skulle have taget initiativ til eller have spillet en afgørende rolle i den ulovlige aktivitet.

⁽¹⁰⁸⁾ Se betragtning 86.

⁽¹⁰⁹⁾ Se betragtning 2.

- (108) Kommissionen mener derfor, at Brasserie de Luxembourg opfylder betingelserne i afsnit B i Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse, og at virksomheden derfor ikke bør pålægges en bøde.

3.4.4. DET ENDELIGE BØDEBELØB

- (109) I betragtning af ovenstående beløber de bøder, der pålægges ifølge artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17, sig til følgende:

a) Bofferding:	400 000 EUR
b) Wiltz:	24 000 EUR
c) Battin:	24 000 EUR

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Brasserie de Diekirch, Brasseries Réunies de Luxembourg Mousel et Clausen, Brasserie Nationale-Bofferding, Brasserie de Wiltz og Brasserie Battin har overtrådt traktatens artikel 81, stk. 1, ved at indgå en aftale, der havde til formål at bevare deres respektive kunder på det luxembourgske udskænkingsmarked og hindre udenlandske bryggeriers adgang til denne sektor.

Overtrædelsen varede fra oktober 1985 til februar 2000.

Artikel 2

Virksomhederne pålægges følgende bøder:

1. Brasserie Nationale-Bofferding	400 000 EUR
2. Brasserie de Wiltz	24 000 EUR
3. Brasserie Battin	24 000 EUR

Artikel 3

De i artikel 2 fastsatte bøder indbetales senest tre måneder efter datoen for meddelelsen af denne beslutning på følgende bankkonto:

Konto nr. 642-0029000-95

Commission européenne — Europese Commissie

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)

IBAN Code: BE76 6420 0290 0095

SWIFT Code: BBVABEBB

Avenue des Arts/Kunstlaan 43

B-1040 Bruxelles/Brussel

Efter udløbet af denne frist påløber der renter efter den sats, som Den Europæiske Centralbank anvender for sine primære refinansieringstransaktioner den første dag i den måned, hvor denne beslutning blev vedtaget, med tillæg af 3,5 procentpoint.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til:

1. Brasserie de Luxembourg Mousel-Diekirch SA, 2, Rue de la Tour Jacob, L-1831 Luxembourg, Storhertugdømmet Luxembourg
2. Brasserie Nationale-Bofferding SA, 2, boulevard J.F. Kennedy, L-4901 Bascharage, Storhertugdømmet Luxembourg
3. Brasserie de Wiltz, 14, rue Joseph Simon, L-9550 Wiltz, Storhertugdømmet Luxembourg
4. Brasserie Battin, 22, boulevard J.F. Kennedy, 4170 Esch/Alzette, Storhertugdømmet Luxembourg.

Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i medfør af traktatens artikel 256.

Udfærdiget i Bruxelles, den 5. december 2001.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen
